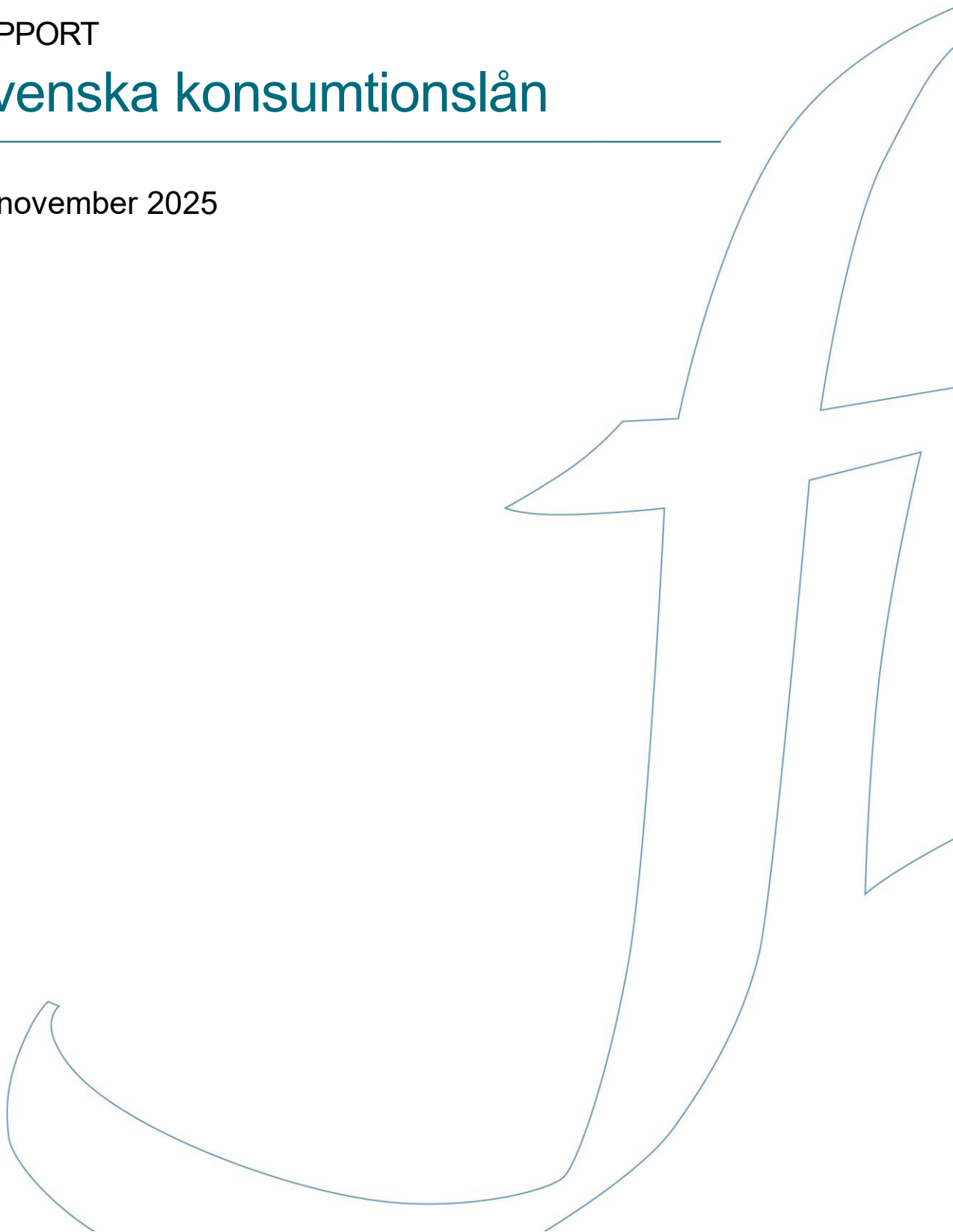

RAPPORT

Svenska konsumtionslån

17 november 2025

Innehåll

Sammanfattning	3
Lån till konsumtion.....	4
Utveckling av konsumtionslån	4
Kartläggning av konsumtionslån.....	7
Fyra steg av betalningsproblem	10
Faktaruta – Nya regler för konsumtionslån	13
Blancolån är vanliga	15
Större kostnader för hushållen dämpade nyutlåningen.....	16
De som lånar mycket har ofta högre inkomst	21
Män lånar mer än motsvarande sin andel i befolkningen.....	22
Blancolån medför ofta stora kostnader	25
Lånets kostnad beror på storlek, ränta och löptid	25
Månadsbetalningarna har stor påverkan på låntagarnas ekonomi.....	30
Faktaruta – Effekter av slopat ränteavdrag för lån utan säkerhet.....	33
Blancolån och betalningsproblem	35
Inkassokraven har ökat hos alla långgivargrupper	36
Fakturor är betalningar och lån på samma gång	41
Allt vanligare att betala med fakturor	42
Många betalningsproblem – men små andelar	46

Finansinspektionen
Box 7821, 103 97 Stockholm
Besöksadress Brunnsgatan 3
Telefon +46 8 408 980 00
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Sammanfattning

De svenska hushållen lånar främst för att köpa bostäder. Bara 6 procent av hushållens lån är konsumtionslån. Men konsumtionslånen utgör cirka en fjärdedel av hushållens lånebetalningar (räntor och amorteringar). Räknat i kronor står lån utan säkerhet – blacolån – för en stor andel av konsumtionslånen. Men sett till antalet är fakturor det vanligaste lånet.

Ett av FI:s uppdrag är att verka för ett högt skydd för konsumenter på de finansiella marknaderna. Därför kartlägger vi konsumtionslånen. Denna rapport är en del av den kartläggningen.

De nya blacolånen minskade från 8 miljarder kronor per månad 2022 till 5 miljarder kronor 2024. Det var utlåningen från storbanker och nischbanker som minskade, vilket främst berodde på att högre räntor dämpade efterfrågan. Konsumentkreditinstituten skiljer sig från övriga långivare, eftersom de lånade ut mer 2024.

Blacolån kan medföra betydande kostnader i form av räntor och avgifter. Små blacolån har ofta hög ränta, men stora blacolån har en större total kostnad eftersom de ofta har långa löptider. Många låntagare med låga inkomster eller stora lån lägger en stor del av sin månadsinkomst på lånebetalningar.

Antalet låntagare med blacolån som får betalningsproblem på grund av sina lån har ökat. Bland annat fick ungefär var tredje kund hos konsumentkreditinstituten inkassokrav 2024. Den andelen har varit relativt konstant sedan 2020. Antalet kunder hos storbanker och nischbanker som fick inkassokrav och betalningsförelägganden har ökat sedan 2020, men från låga nivåer.

Fakturor är ett sätt att betala för varor och tjänster. De är samtidigt konsumtionslån. Och precis som andra konsumtionslån kan fakturor leda till inkassokrav och skulder hos Kronofogden. Fakturorna har ökat, räknat både i antal och kronor. År 2024 uppgick värdet på de nya fakturorna till cirka 110 miljarder kronor. Det var en ökning med 60 procent sedan 2020. Under samma period ökade hushållens konsumtion i Sverige med 30 procent. Andelen fakturor som leder till inkassokrav minskade från 0,9 procent 2020 till 0,7 procent 2024. Men andelen fakturor med betalningspåminnelser som även leder till inkassokrav ökade från 13 procent 2020 till 16 procent 2024.

Under 2025 har flera nya regler för konsumtionslån trätt i kraft. Bland annat har riksdagen beslutat om att ta bort ränteavdraget för lån utan säkerhet, sänka räntetaket och avveckla den tillståndstyp som konsumentkreditinstituten har haft. FI förväntar sig att dessa åtgärder kommer att dämpa utlåningen till konsumtion framöver.

Lån till konsumtion

FI följer utvecklingen av konsumtionslån som en del i vårt uppdrag att verka för ett starkt konsumentskydd på de finansiella marknaderna. Den här rapporten behandlar två vanliga lånetyper – blacolån och fakturor. Tillväxttakten i utlåningen till konsumtion ökade under 2024, huvudsakligen på grund av att Riksbanken sänkte räntan och att hushållens stämningsläge var bättre än åren före. Tillväxttakten har sedan sjunkit något under första halvåret 2025.

Lån är centrala i ett fungerande finansiellt system. De möjliggör till exempel att hushåll kan jämna ut sin konsumtion över tid. Men räntebetalningar och amorteringar binder upp en del av hushållens framtida inkomster. Och om hushållen får svårt att klara dessa betalningar kan det få negativ påverkan på såväl låntagarna och långivarna som på ekonomin i stort. Därför är långivarna skyldiga att säkerställa att låntagarna har god återbetalningsförmåga och tillräckliga marginaler i sin ekonomi för att klara exempelvis högre räntor. Denna lagfästa skyldighet fullgör långivarna huvudsakligen genom en noggrann kreditprövning.

Hushållens lån har ökat kraftigt under en längre tid, men fördelningen mellan olika typer av lån har varit relativt oförändrad. I augusti 2025 var de svenska hushållens lån från monetära finansinstitut (MFI) drygt 5 000 miljarder kronor. Svenska hushåll lånar i stor utsträckning till bostäder; lån med säkerhet i bostad utgör ungefär 83 procent av den totala utlåningen. Men hushållen lånar också för att konsumera.

Utveckling av konsumtionslån

Konsumtionslånen – som främst är lån utan säkerhet – var drygt 300 miljarder kronor i augusti 2025, enligt Statistiska centralbyråns (SCB) finansmarknadsstatistik (se diagram 1).¹ Det motsvarade ungefär 6 procent av alla lån.² Hushållens konsumtionslån ökade med nästan 200 procent mellan 2006 och 2025 (i nominella termer).³ Den stora ökningen berodde troligtvis på flera faktorer, bland annat god löneutveckling, låga räntor och stigande priser på konsumtionsvaror. Utvecklingen i konsumtionslån beror även på att handel på internet, och därmed fakturaanvändningen, har ökat. Dessutom har hushållens tillgång till lån vuxit på grund av ett större utbud av långivare och läneprodukter.

¹ Övriga lån, till exempel lån mot övrig säkerhet, är den resterande delen av hushållens lån. Även dessa lån kan konsumenterna använda till konsumtion, men SCB klassar dem inte som konsumtionslån.

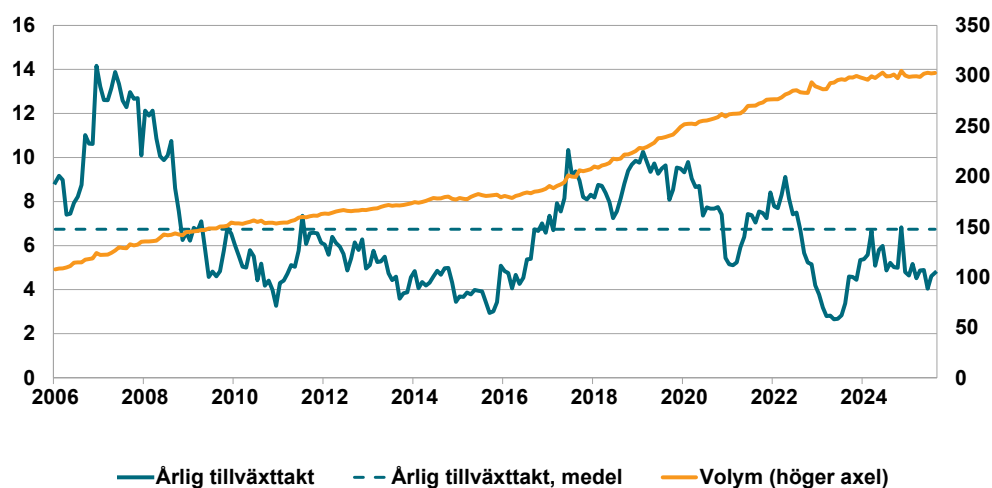
² Förutom lån till bostad och konsumtion har SCB en kategori för övriga lån som utgör 12 procent av lånen till hushållen.

³ Nominellt betyder att vi inte har tagit hänsyn till inflationen. Inflation gör att kronans köpkraft minskar och att lånen blir mindre reellt sett (inflationsjusterat).

Tillväxten av hushållens konsumtionslån varierar mycket över tid, och variationen är större än för bostadslånen. Mellan 2017 och början på 2020 var tillväxttakten i utlåningen för konsumtion hög, sett till det historiska genomsnittet. Under pandemiåren – 2020 och 2021 – växte utlåningen långsamt. Många konsumtionsvaror, som resor och restaurangbesök, var mindre tillgängliga under denna period. Efter en kraftig nedgång i samband med inflations- och ränteökningarna under främst 2023 steg tillväxttakten i utlåningen under 2024, för att sedan åter minska under första halvåret 2025. I augusti 2025 var den årliga tillväxttakten för hushållens konsumtionslån 4,8 procent.

1. Utveckling i hushållens konsumtionslån

Årlig procentuell förändring, miljarder kronor

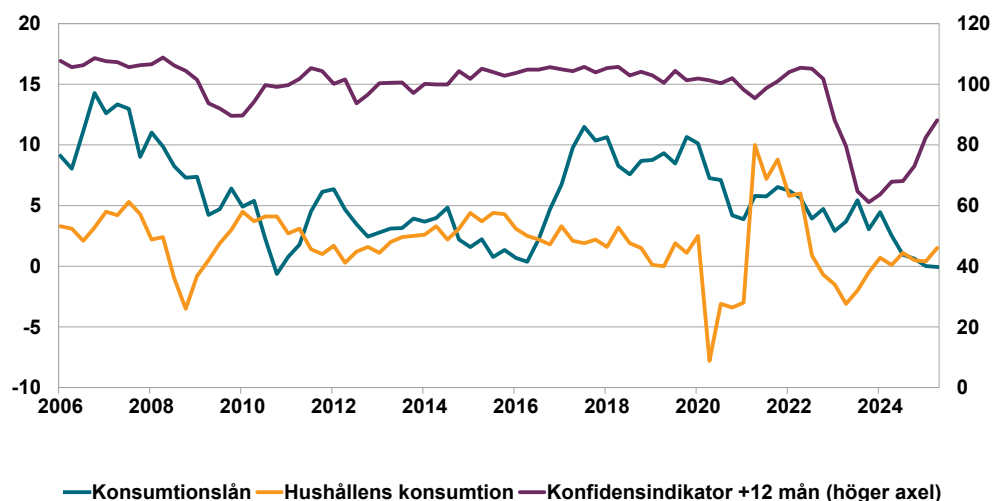
Källa: SCB.

Anm. Avser utlåning från MFI. Finansmarknadsstatistiken definierar konsumtionslån som utlåning till hushåll utan säkerhet samt med säkerhet övrig borgen. Det är en bredare definition än den FI använder i denna rapport. Sista observation augusti 2025.

Utlåningen för konsumtion har historiskt sett följt konjunkturläget (se diagram 2). När konjunkturen är stark, och hushållens faktiska konsumtionsutgifter ökar, ökar även tillväxten i konsumtionslånen – men med en viss fördröjning. Under 2023 och 2024 var den svenska ekonomin i en lågkonjunktur. Och stämningsläget hos hushållen sjönk långt under normalnivåerna (se konfidensindikator i diagram 2). Samtidigt minskade den faktiska konsumtionen och tillväxttakten i utlåningen. Under första halvåret 2025 har hushållens stämningsläge återhämtat sig och den faktiska konsumtionen stigit något.

2. Konjunkturläget och konsumtionslånen

Årlig procentuell förändring, index (medelvärde = 100)

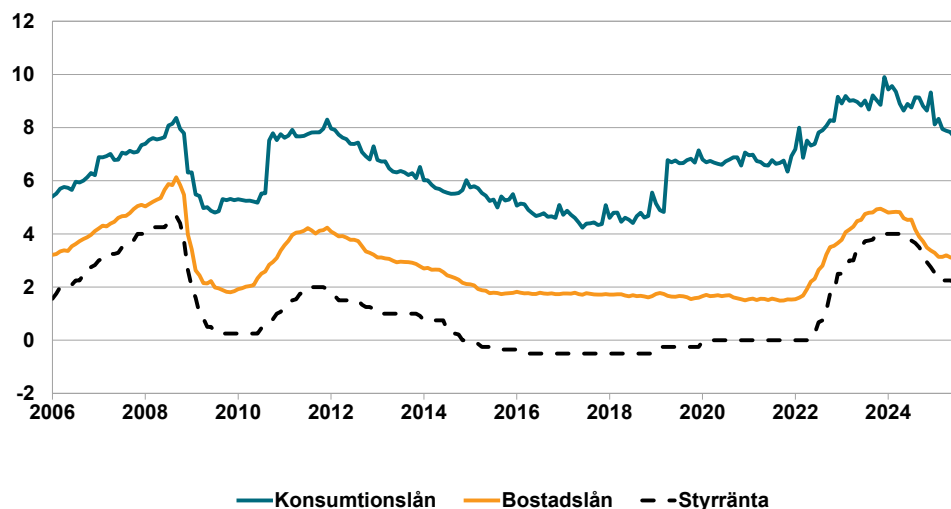
Källa: SCB och Konjunkturinstitutet.

Anm. Utlåning och konsumtion avser förändring i förhållande till motsvarande kvartal föregående år. Hushållens konsumtion avser volymförändring, och är en delmängd av BNP. Konsumtionslån avser utlåning från MFI. Konfidensindikatorn avser Konjunkturbarometerns mikroindex, som sammanfattar hushållens syn på sin egen ekonomi nu och 12 månader framåt. Mikroindex är framskjutet 12 månader. Sista observation kvartal 2 2025.

Räntorna på konsumtionslån är i regel högre än bolåneräntorna (se diagram 3). Det beror på att dessa lån innebär en större risk för långivaren, eftersom det inte finns någon säkerhet att sälja om låntagaren får betalningsproblem. Under stora delar av 2010-talet var styrräntan nära 0 procent. Det innebar att det var billigt att konsumera för lånade pengar. Men under 2022 steg inflationen kraftigt. Inflationstakten, mätt med konsumentprisindex med fast ränta (KPIF), nådde en topp på 10,2 procent i december 2022. Riksbanken höjde successivt styrräntan upp till 4 procent, innan banken började sänka den under andra halvåret 2024. Räntorna på konsumtionslån, som följer styrräntan, har sjunkit tillbaka något. Men de är fortsatt högre 2025 än innan Riksbanken började höja räntan. Höga räntor gör det dyrare att låna, och konsumenter vill därför låna mindre (än när räntan är lägre).

3. Utlåningsräntor fördelade på ändamål samt styrränta

Procent

Källa: SCB och Riksbanken.

Anm. Riksbankens styrränta avser månatliga genomsnitt. Utlåningsräntor till hushåll avser månatliga genomsnitt för nya avtal från MFI. Hoppet i räntan för konsumtionslån 2019 beror på att SCB utökade urvalet av rapporterade institut. Sista observation augusti 2025.

Kartläggning av konsumtionslån

Att följa utvecklingen på konsumtionslånemarknaden och analysera hur konsumtionslån påverkar hushållens ekonomi är en viktig del i FI:s uppdrag att verka för ett starkt konsumentskydd på de finansiella marknaderna. FI har sedan 2017 kartlagt marknaden för konsumtionslån.⁴ Sedan 2022, då FI senast publicerade en konsumtionslånerapport, har vi förändrat hur vi samlar in data om konsumtionslån. Det innebär att denna rapport, som bygger på en ny datainsamling, inte är helt jämförbar med tidigare konsumtionslånerapporter.

FI:s uppgifter om konsumtionslån

FI samlar numera in uppgifter om konsumtionslån i den fördjupade analysen (kartläggningen) av hushållens lån och sparande (FALS). Kartläggningen omfattar information från närmare 40 bolag, där de allra flesta erbjuder någon typ av konsumtionslån. Den här rapporten är baserad på två delar av kartläggningen:

- *Aggregerade uppgifter.* De aggregerade uppgifterna avser i huvudsak portföljvärden (stocken), nyutlåning, typ av lån, påminnelser, inkassokrav, betalningsförelägganden, samt köpta och sålda lån. Beroende på lånetyp finns det eventuellt uppgifter om exempelvis nyutlåning via förmedlare, omvandlingar till andra typer av lån och amorteringslättnader. Uppgifterna

⁴ Detta är en del av FI:s uppdrag enligt *Regleringsbrev för budgetåret 2025 avseende Finansinspektionen*, Regeringen.

består av volymer (i kronor), antalet kunder, och, i vissa fall, antalet lån. Dessutom är de uppdelade efter kön, ålder och lånestorlek. Uppgifterna består av månatliga observationer från 2020 till 2024.

- *Stickprov av kunder (mikrodata).* Stickprovet omfattar ett urval av kunder i de rapporterade instituten och täcker cirka 14 procent av bolagens kunder.⁵ Det ger drygt 3,1 miljoner kunder 2024. Det betyder inte att stickprovet omfattar 3,1 miljoner *unika* individer, eftersom det finns personer som är kunder hos flera banker och långivare. Alla institut erbjuder inte blacolån eller fakturor. Därför är det faktiska urvalet i denna rapport färre än 3,1 miljoner kunder. Stickprovet avser data den 31 december 2024.

Olika lån i kartläggningen

Det finns flera olika typer av konsumtionslån. I den här rapporten fokuserar vi på *blacolån* och *fakturor*.⁶ Blacolån utgör nästan två tredjedelar av all utlåning i kronor till konsumtion. Och fakturor är ett allt vanligare sätt att betala. Under 2024 betalade svenskarna varor och tjänster för över 100 miljarder kronor med fakturor.

Blacolån är lån utan säkerhet med en avtalad amortering, ränta och förfallodag. Låntagare kan exempelvis använda blacolån för att köpa varor eller tjänster, för att ersätta befintliga lån eller som kontantinsats vid bostadsköp.⁷ I rapporten har vi valt att exkludera blacolån som är större än 1 miljon kronor, eftersom de troligen är betalningar för bostäder och större köp som exempelvis bilar.

Produkten *faktura* är både ett sätt att betala och ett lån. När en konsument köper en vara eller tjänst är det ofta möjligt att betala med faktura. En faktura som betalas i tid innebär ingen extra kostnad för låntagaren men är ändå ett lån, eftersom konsumenten inte betalar direkt utan får uppskov med betalningen. I rapporten har vi valt att exkludera fakturor som är större än 50 000 kronor.⁸ En faktura som konsumenten inte betalar innan förfallodatum resulterar oftast i både dröjsmålsränta och påminnelseavgift. Kreditgivaren erbjuder ofta konsumenter att konvertera sin faktura till en *delbetalning*. Det innebär att konsumenten kan dela upp skulden på flera betalningar. Ofta innebär dessa delbetalningar extra kostnader för konsumenten.

⁵ Stickprovet består av kunder som är födda dag 11 till och med 13 varje månad och personer som delar hushåll med dessa.

⁶ Även *kortkrediter*, *kontokrediter*, *delbetalningar* och *objektslån* – lån till exempelvis en bil – är konsumtionslån, men de lånetyperna täcker vi inte i denna rapport.

⁷ Ett blacolån som används för att finansiera ett bostadsköp är en *bostadskredit utan säkerhet* och ställer andra krav på långivaren än ett blacolån med annat syfte.

⁸ Vi har hittat ett fåtal stora fakturor som är inrapporterade i kartläggningen. De fakturorna kommer från långivare som inte erbjuder *produkten* fakturor.

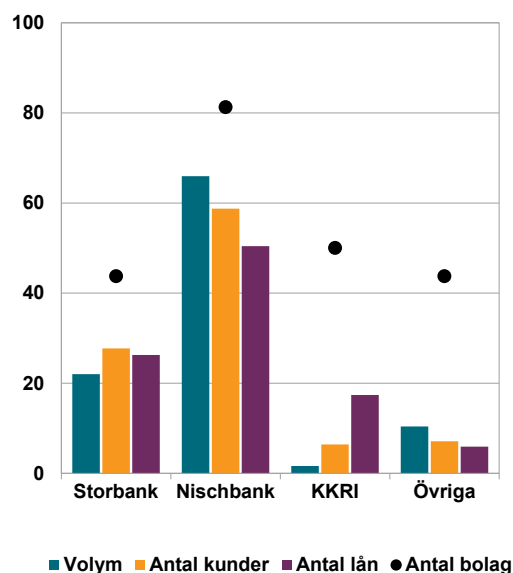
Långgivargrupper

Det finns stora skillnader mellan de olika typerna av långgivare i kartläggningen. Därför har vi delat in dem i olika långgivargrupper. *Storbanker* har ett brett produktutbud – de erbjuder olika typer av lån, både med och utan säkerhet, och flera olika sparprodukter.⁹ *Nischbanker* specialiserar sig inom ett eller några få områden, exempelvis blancolån och sparkonton. *Konsumentkreditinstitut*, som inte har banktillstånd, erbjuder olika typer av konsumtionslån. De lånar ofta ut mindre summor under en kortare tid och till en hög ränta. *Säljfinansieringsbolag* ger främst lån vid köp av en vara eller tjänst.¹⁰ Dessa lån är ofta fakturor. Även andra bolagstyper ingår i kartläggningen, men de erbjuder inte blancolån eller fakturor i någon större utsträckning. De långgivare som finns i kategorin *Övriga* erbjuder i huvudsak kort- och kontokrediter, eller lån mot annan säkerhet än bostad.

Nischbanker står för den största delen av blancoutlåningen, både vad gäller volymer, antal kunder och antal lån (se diagram 4). Konsumentkreditinstituten står för en liten andel av den utlånade volymen, men för nästan 20 procent av antalet lån i kartläggningen. Det beror på att deras kunder ofta tar många små lån. Marknaden för fakturor i Sverige domineras av ett fåtal större säljfinansieringsbolag (se diagram 5).

4. Blancolån uppdelade på långgivargrupper

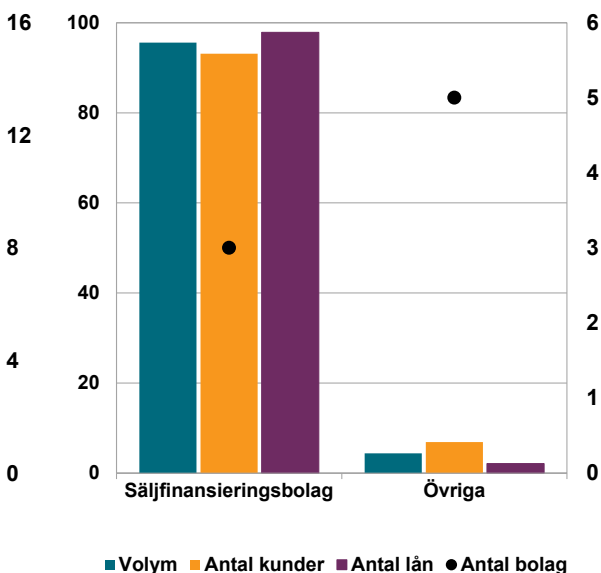
Procent, antal

Källa: FI, aggregerade uppgifter.

5. Fakturor uppdelade på långgivargrupper

Procent, antal

Källa: FI, aggregerade uppgifter.

⁹ Enligt denna definition ingår fler än de fyra största bankerna i Sverige i begreppet storbank.

¹⁰ Säljfinansieringsbolagen i kartläggningen har banktillstånd. Men de har till stor del ett annat produktutbud än stor- och nischbankerna.

Anm. Avser portföljvärden 31 december 2024. Vi har exkluderat blankolån som är större än 1 miljon kronor. Vid flera låntagare räknas varje lån en gång per låntagare. Gruppen "övriga" är en sammanslagning av de långivare med blankolån som vi har klassificerat som antingen objektsfinansieringsbolag, kortbolag, säljfinansieringsbolag eller nätmäklare.

Anm. Avser utställda fakturor under december 2024. Vi har exkluderat fakturor som är större än 50 000 kronor. Gruppen "övriga" är en sammanslagning av de långivare med fakturor som vi har klassificerat som antingen nischbank eller konsumentkreditinstitut.

FI:s uppgifter visar inte hela bilden

FI samlar in uppgifter om kunder i de enskilda bolagen. Men vi vet inte om en låntagare har lånat av flera olika bolag i kartläggningen. Eftersom 14 procent av befolkningen över 18 år motsvarar ungefär 1,2 miljoner personer, tyder stickprovets drygt 3,1 miljoner kunder på att svenskar i genomsnitt är kunder hos tre olika bolag.

Att vi inte kan kombinera uppgifter om individerna från flera företag innebär att samma individ kan förekomma flera gånger fast hos olika bolag. Det begränsar vilka analyser vi kan göra. Till exempel kan vi inte analysera enskilda individers sammantagna lån eller finansiella ställning. Det kan leda till att vi både under- och överskattar konsumtionslånen påverkan på låntagarnas ekonomi. Däremot kan vi analysera volymer (i kronor), totala eller uppdelade på grupper av individer. Vi kan också göra analyser lån för lån.

Fyra steg av betalningsproblem

Lån kan få negativa konsekvenser om låntagarna inte klarar av att betala på sina lån. Den vanligaste orsaken till betalningsproblem är att låntagaren råkar ut för en livshändelse som sänker inkomsten. Exempel på sådana händelser är arbetslöshet, sjukdom eller skilsmässa. Men FI har i olika rapporter och analyser observerat att det även finns andra faktorer som höjer riskerna för betalningsproblem bland låntagare. Analyserna visar bland annat att unga låntagare och låntagare med låga inkomster oftare får betalningsproblem. De visar även att betalningsproblem är vanligare om långgivaren har gjort en begränsad kreditprovning – exempelvis utan information om låntagarens befintliga lån.

Betalningspåminnelser och inkassokrav är tidiga tecken på betalningsproblem. De leder i de flesta fall inte till några allvarliga betalningsproblem, som skulder hos Kronofogden, men de innebär alltid en extra kostnad för låntagaren. Här beskriver vi vägen till en skuld hos Kronofogden i fyra steg.

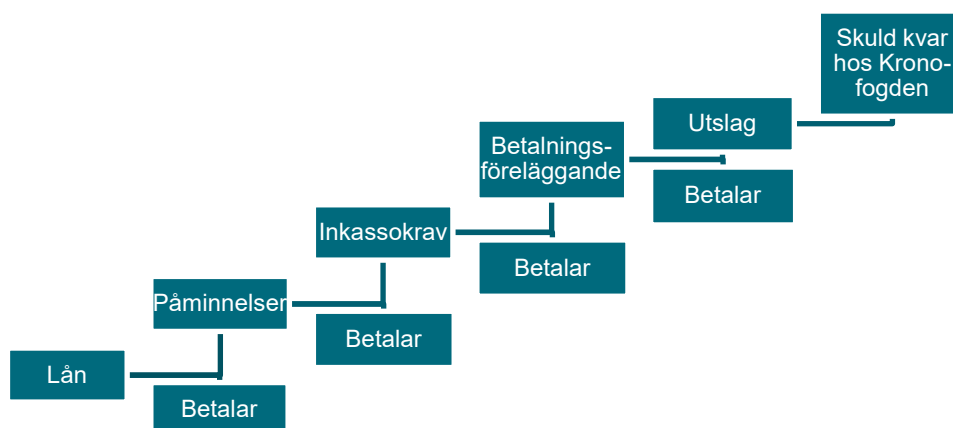
Det första steget mot betalningsproblem är att en person inte betalar en räkning i tid. I det fallet får låntagaren nästan alltid en eller flera betalningspåminnelser (se diagram 6). En påminnelse innebär en kostnad på 60 kronor. Om låntagaren ändå

inte betalar går lånet till inkasso. Då ökar kostnaden ytterligare för låntagaren, med en avgift på 180 kronor.¹¹

Om bolaget som driver inkassoärendet inte får betalt, kan det välja att ansöka om ett betalningsföreläggande hos Kronofogden, det vill säga ansöka om hjälp att få sitt krav fastställt.¹² Då tillkommer kostnader på 680 kronor för ansökan och ombudsarvode.

Den låntagare som inte betalar sina förelägganden (eller bestrider dem) får ett så kallat utslag. Det är fjärde steget. Då tillkommer en grundavgift vid verkställighet på 600 kronor. Verkställighet är Kronofogdens åtgärd för att med tvång genomföra ett utslag. Om skulden blir fastställd för indrivning kan låntagaren få en betalningsanmärkning hos kreditupplysningsföretagen. Dessutom fortsätter en skuld hos Kronofogden att öka på grund av räntor och avgifter, även efter ett utslag.¹³

6. Steg av betalningsproblem

Källa: FI.

Betalningsproblem i kartläggningen

År 2024 var det i genomsnitt 67 000 kunder i kartläggningen med blacolån som fick betalningspåminnelser och 8 500 som fick inkassokrav varje månad (se

¹¹ Inkassolag (1974:182) reglerar inkassoverksamheten.

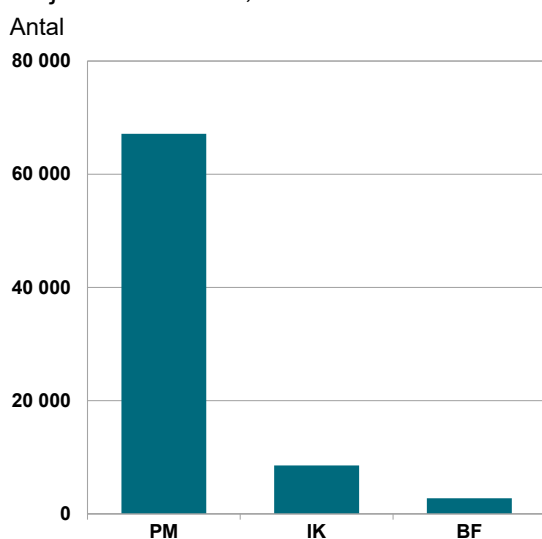
¹² Se Lag (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning.

¹³ För en komplett genomgång av förlopp och process vid betalningsproblem, se Kronofogden (2008), *Alla vill göra rätt för sig – Överskuldssättningens orsaker och konsekvenser*.

diagram 7).¹⁴ Dessutom fick cirka 2 800 kunder med blancolån betalningsförelägganden. Totalt sett var det nästan 1,5 miljoner kunder i kartläggningen som hade blancolån.

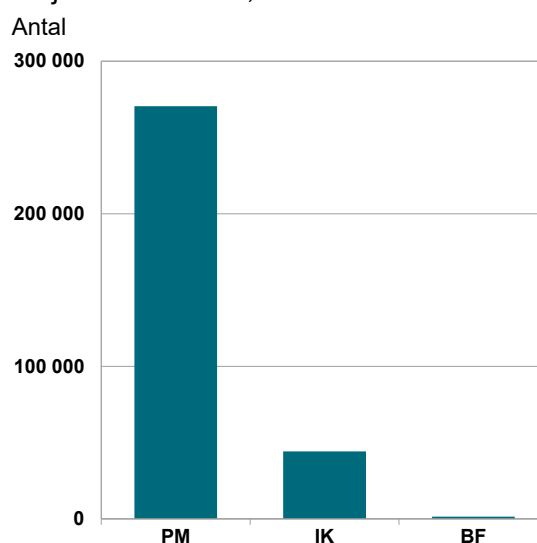
Det var i genomsnitt 3,3 miljoner kunder i kartläggningen som konsumerade med fakturor varje månad 2024. Och det var 270 000 som fick påminnelser och 44 000 som fick inkassokrav varje månad (se diagram 8). Nästan 1 400 kunder fick betalningsförelägganden av långgivaren på grund av fakturor.

7. Antal kunder med betalningsproblem varje månad 2024, blancolån

Källa: FI, aggregerade uppgifter.
Anm. PM är påminnelser, IK är inkassokrav och BF är betalningsförelägganden. Avser genomsnitt per månad över året.

8. Antal kunder med betalningsproblem varje månad 2024, fakturor

Källa: FI, aggregerade uppgifter.
Anm. PM är påminnelser, IK är inkassokrav och BF är betalningsförelägganden. Avser genomsnitt per månad över året.

Vissa långgivare säljer lån. Det gäller både blancolån och fakturor. Försäljningarna kan bero på att låntagaren har fått betalningsproblem. Då säljer några långgivare lånen till kreditförvärvare med kreditförvaltartillstånd, eller till inkassobolag. Sedan är det de här företagen som riktar kraven mot låntagarna. I de fallen är det också inkassobolagen som skickar obetalda inkassokrav till Kronofogden för betalningsförelägganden.

Det finns även långgivare som säljer lån oavsett om låntagaren har betalningsproblem eller inte. Det är ofta en annan långgivare som köper dessa lån. Sålda lån är alltså en indikation på betalningsproblem, men inte ett säkert tecken på

¹⁴ Notera att personer kan vara kunder i flera bolag. Om en person har fått problem att betala på blancolån i två bolag ingår den personen som två kunder.

det. År 2024 sålde bolagen blacolån och fakturor till ett värde av 550 respektive 11 miljoner kronor. Samma år var utlåningen av blacolån 178 miljarder kronor, och de nya fakturorna motsvarade 9 miljarder kronor i månaden. Andelen sålda lån är alltså liten totalt sett, men det finns mindre långivare som säljer en stor del av sina lån.

Faktaruta – Nya regler för konsumtionslån

Riksdagen har beslutat om en rad åtgärder för att begränsa betalningsproblem förknippade med konsumtionslån. De nya reglerna har trätt i kraft under 2025. Åtgärderna utgår från de förhöjda riskerna för betalningsproblem som vi har pekat på i FI:s tidigare rapporter och analyser. De beslutade åtgärderna är:

1. **Slopade ränteavdrag.** Från och med 2025 försvinner möjligheten till ränteavdrag för lån utan säkerhet (blacolån).¹⁵ Tidigare har låntagare kunnat dra av 30 procent av sina ränteutgifter så länge underskottet av kapitalet inte överstiger 100 000 kronor. Vid större underskott har låntagare kunnat dra av 21 procent av det överstigande beloppet. År 2025 kommer avdraget att vara hälften, det vill säga 15 respektive 10,5 procent. Och 2026 avskaffas avdraget helt. Det kommer alltså att bli dyrare att låna till konsumtion. Åtgärden påverkar främst de som tar stora lån, eftersom kostnaden i kronor ökar mest för de lånen. Det slojade ränteavdraget kommer även att gälla för befintliga blacolån.
2. **Sänkt räntetak och tak för uppläggningsavgifter.** Sedan den 1 mars 2025 får den nominella räntan på konsumtionslån som högst uppgå till 20 procentenheter över en referensränta (tidigare var räntetaket 40 procentenheter över en referensränta).¹⁶ Dessutom har regeringen infört ett tak för uppläggningsavgifter, för att förhindra att långivare kompenserar för den lägre räntan med högre avgifter.
3. **Utökad kostnadstak.** Regeringen har även breddat det så kallade kostnadstaket, som innebär att kostnaderna för ett lån inte får överstiga det ursprungliga lånebeloppet. Utökningen innebär att kostnadstaket nu omfattar fler typer av konsumtionslån än bara högkostnadskrediter. Tydligast effekt kommer kostnadstaket att få på större lån. Det beror på att det i huvudsak är stora lån – med långa löptider – som i dag går över kostnadstaket på grund av avtalade kostnader. Men kostnadstaket begränsar även de kostnader som kan uppstå om låntagaren får betalningsproblem.

¹⁵ Se *Avtrappat ränteavdrag för lån utan säkerhet*, Prop. 2024/25:26.

¹⁶ Se *Ett förstärkt konsumentskydd mot riskfylld kreditgivning och överskuldssättning*, Prop. 2024/25:17.

4. **Krav på tillstånd att driva bank- eller finansieringsrörelse.** Den 1 juli 2025 upphörde lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter (LVK).¹⁷
- a. Det innebär att konsumentkreditinstitut senast vid utgången av juli 2026 måste söka tillstånd enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse (LBF) eller sluta att låna ut pengar. Företag som lämnar in en ansökan före utgången av juli 2026 får fortsätta att driva verksamhet enligt den upphävda lagen tills FI slutligt har prövat ansökan.
 - b. Låneförmedlare hade före juli 2025 LVK-tillstånd. Även dessa behöver söka tillstånd för bank- eller finansieringsrörelse för att få fortsätta med sin verksamhet.

FI förväntar sig att flera av dessa åtgärder kommer att minska utbudet av små och dyra lån på ett påtagligt sätt. Vissa av åtgärderna, exempelvis det ökade kostnadstaket och det slopade ränteavdraget, kommer troligen främst att påverka större blacolån. Sammantaget är det troligt att åtgärderna kommer att minska utlåningen till konsumtion framöver.

¹⁷ Se *Stärkt konsumentskydd på kreditmarknaden*, Prop. 2024/25:138.

Blancolån är vanliga

Nischbankerna står för en stor del av blancolånen och de ger ofta stora lån. Konsumentkreditinstitutet ger ofta mindre blancolån till högre ränta. När ränteläget ökar så minskar nya blancolån totalt sett. Det gäller främst större lån som kommer från storbankerna och nischbanker, vilket visar att deras låntagare är räntekänsliga. Under 2023 och 2024 – då inflationen och räntan var högre – ökade utlåningen från konsumentkreditinstitut. Det kan bero på att deras låntagare har mindre marginaler i sin ekonomi och därför behöver låna även när räntan är högre.

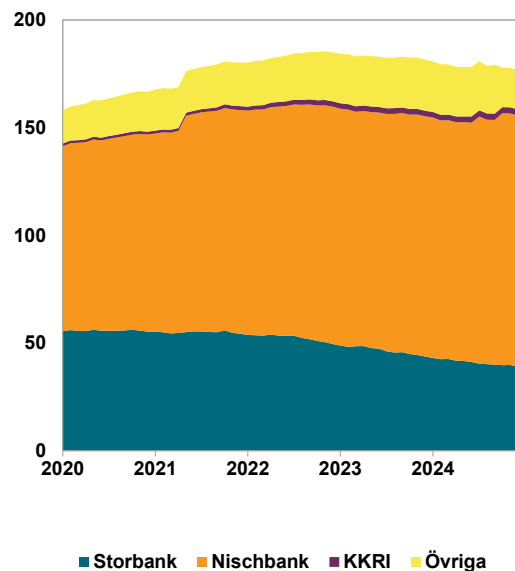
Detta kapitel beskriver lån utan säkerhet, så kallade blancolån. Blancolån kan konsumenterna använda i många olika syften – allt från konsumtion till samlingslån för att lösa flera, mindre, krediter, eller till en del av kontantinsatsen vid bostadsköp. Därför finns det stora skillnader mellan olika blancolån. Skillnaderna är tydliga när vi delar in utlåningen i storleks- eller långgivargrupper.

Den totala utlånade volymen blancolån (mätt i kronor) i FI:s kartläggning var som störst i november 2022, då den var drygt 185 miljarder kronor.¹⁸ Därefter har utlåningen minskat något. I december 2024 var blancolånestocken hos bolagen som ingår i FI:s kartläggning knappt 177 miljarder kronor (se diagram 9). Även antalet kunder med blancolån har sjunkit över tid, från drygt 1,6 miljoner till knappt 1,5 miljoner kunder i december 2024 (se diagram 10). Nischbankerna hade flest kunder med blancolån, och volymen av deras lån var störst av alla långgivargrupper under hela perioden i FI:s kartläggning.

¹⁸ Under samma period var utlåningen för konsumtion i Sverige cirka 300 miljarder kronor enligt SCB:s Finansmarknadsstatistik. Skillnaden beror på att SCB:s statistik omfattar mer än bara blancolån och täcker fler företag än FI:s kartläggning gör, samt att vi exkluderar blancolån större än 1 miljon kronor.

9. Befintliga blancolån uppdelade på långgivargrupper

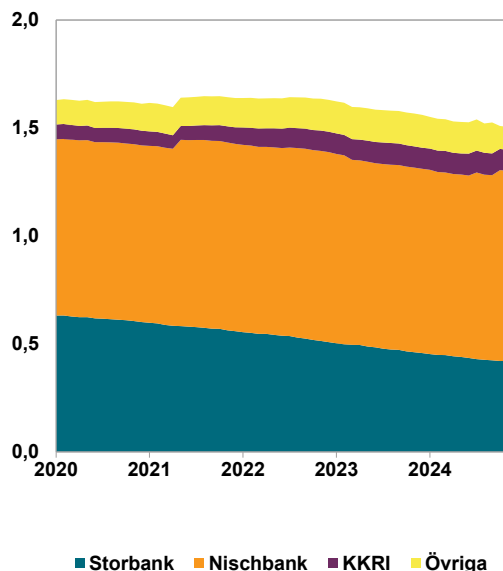
Miljarder kronor

Källa: FI, aggregerade uppgifter.
Anm. Hoppet i maj 2021 beror på att ett bolag köpte en större portfölj.

10. Befintliga kunder med blancolån uppdelade på långgivargrupper

Miljoner

Källa: FI, aggregerade uppgifter.
Anm. Hoppet i maj 2021 beror på att ett bolag köpte en större portfölj.

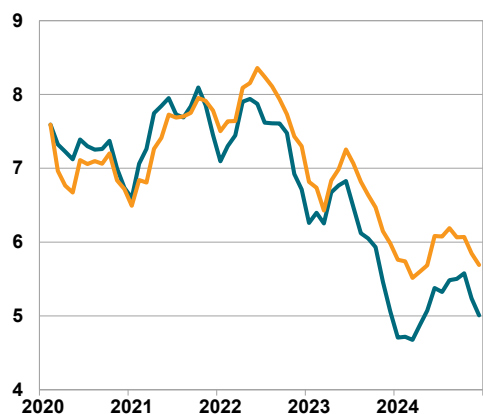
Större kostnader för hushållen dämpade nyutlåningen

De nya blancolånen uppgick till närmare 8 miljarder kronor per månad under 2021 och 2022 för att sedan sjunka till omkring 5 miljarder kronor per månad 2024 (se diagram 11). Under samma period minskade antalet kunder med nya blancolån från cirka 80 000 till 50 000 per månad.

Under perioden 2020–2024 ökade priserna i allmänhet med 20 procent. Det innebär att fler hushåll fick mindre marginaler i sin ekonomi, eftersom lönerna inte ökade i samma takt. De mindre marginalerna kan ha medfört att fler konsumenter behövde låna pengar, samtidigt som det är troligt att färre som ansökte om lån klarade långgivarnas kreditprövningar. Utöver de högre priserna, höjde Riksbanken styrräntan från 0 procent i början av 2022 till över 4 procent 2024. Vid högre räntor är efterfrågan på lån mindre och det är förmodligen det huvudsakliga skälet till att de nya blancolånen har minskat kraftigt. Tillväxttakten i nya blancolån i FI:s kartläggning var negativ under den största delen av den här perioden (se diagram 12).

11. Nya blancolån

Miljarder kronor, tusental

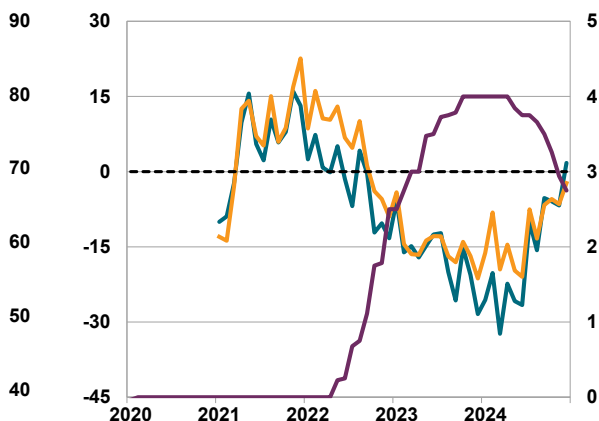

— Volym — Antal kunder (höger axel)

Källa: FI, aggregerade uppgifter.
Anm. Diagrammet visar 3-månaders glidande medelvärden.

12. Tillväxt i nya blancolån

Årlig procentuell förändring

— Volym — Antal kunder — Styrränta (höger axel)

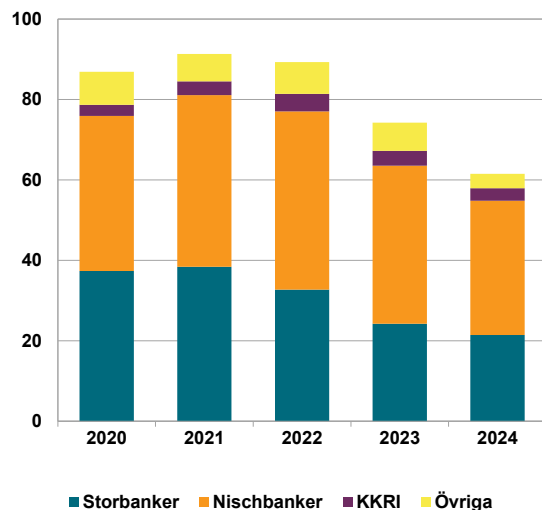
Källa: FI, aggregerade uppgifter och Riksbanken.
Anm. Serien avser årlig procentuell förändring i nyutlåningen och är beräknad på månatliga observationer.

Nischbanker och storbanker stod för majoriteten av den nya blancovolymen under perioden 2020–2024 (se diagram 13). Och konsumentkreditinstitutet stod för 5 procent.¹⁹ Mäter vi i stället antalet nya låntagare, stod både storbankerna och konsumentkreditinstitutet för nästan 30 procent var av kunderna med nya blancolån (se diagram 14). Konsumentkreditinstitutets andel av de nya blancolånen är större än deras andel av de befintliga lånen. Det beror på att storbankerna och nischbankerna ger större lån med längre löptider. De längre löptiderna gör att de lånen finns kvar i stocken av befintliga lån längre. Det är särskilt tydligt när vi jämför antalet befintliga låntagare med antalet nya låntagare.

¹⁹ Kartläggningen täcker en större andel av storbankerna och nischbankerna än av konsumentkreditinstitutet. Därför är konsumentkreditinstitutets andel av utlåningen större än i FI:s kartläggning. Men konsumentkreditinstitutet står troligen endast för ett par procent av blancoulåningen (i kronor).

13. Nya blancolån, uppdelade på långgivargrupper

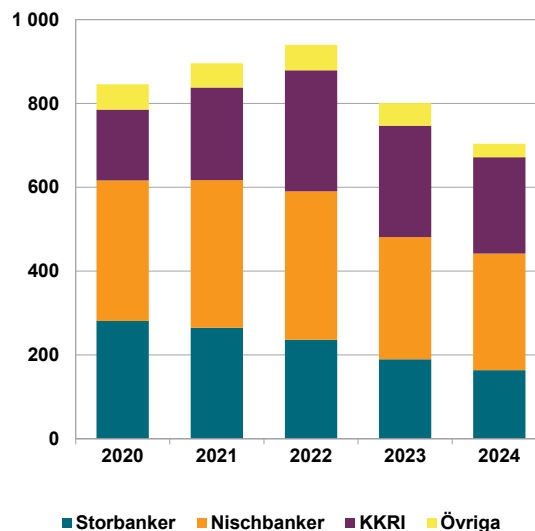
Miljarder kronor

Källa: FI, aggregerade uppgifter.

14. Kunder med nya blancolån, uppdelade på långgivargrupper

Tusental

Källa: FI, aggregerade uppgifter.

Endast konsumentkreditinstituten ökade sin utlåning

Mätt i kronor minskade de nya blancolånen från både storbankerna och nischbankerna 2024 jämfört med 2020 – med 43 procent respektive 13 procent. Ett skäl till att storbankernas utlåning har minskat mest är att räntan, i relativa termer, har ökat mest på lån från storbankerna.

Samtidigt som storbankerna och nischbankerna lånade ut mindre 2023 och 2024 så lånade konsumentkreditinstituten ut mer. Volymen av nya blancolån från konsumentkreditinstitut ökade med 13 procent från 2020 till 2024, och antalet kunder med nya lån var 36 procent fler. En förklaring kan vara att konsumentkreditinstitutens låntagare generellt sett har mindre marginaler i sin ekonomi. De kan därför ha behövt låna i större utsträckning för att hantera de ökade kostnaderna. Samtidigt ökade räntan på lån från konsumentkreditinstitut i många fall inte så mycket, eftersom den ofta redan var nära räntetaket.²⁰

Stora skillnader i lånestorlek mellan långgivare

Sett över hela kartläggningen lånade den genomsnittliga kunden med nya blancolån nästan 90 000 kronor 2024 (se tabell 1). Det var 15 000 kronor mindre än 2020. Minskningen berodde till stor del på att storbankerna och nischbankerna lånade ut

²⁰ Vid tiden för kartläggningen begränsade räntetaket räntan till 40 procent över en referensränta. Det betyder att den maximala räntan ökade från 39 procent 2020 till 44 procent 2024. Räntan från storbankerna har ökat betydligt mer relativt sett.

mindre volymer 2024 än 2020.²¹ Storbankerna och nischbankerna lånade ut stora belopp – i genomsnitt var de nya blacolånen 131 000 respektive 120 000 kronor per kund 2024. Konsumentkreditinstitutens nya lån var betydligt mindre – i genomsnitt 13 500 kronor per kund. De genomsnittliga lånen från respektive företagsgrupp var ungefär lika stora under perioden 2020–2024, förutom att konsumentkreditinstitutens lån minskade något i storlek.

Tabell 1. Genomsnittligt nytt blacolån per kund, uppdelat på långgivargrupper

Kronor

	Storbanker	Nischbanker	Konsument- kreditinstitut	Övriga	Totalt
2020	133 000	115 000	16 200	135 800	102 700
2021	145 100	121 100	15 500	117 900	101 900
2022	138 800	125 100	15 000	130 000	95 000
2023	128 100	134 700	13 900	129 800	92 700
2024	131 000	120 100	13 500	111 700	87 400

Källa: FI, aggregerade uppgifter.

Anm. Avser årsvisa genomsnitt. Värden i tabellen är avsiktligt avrundade.

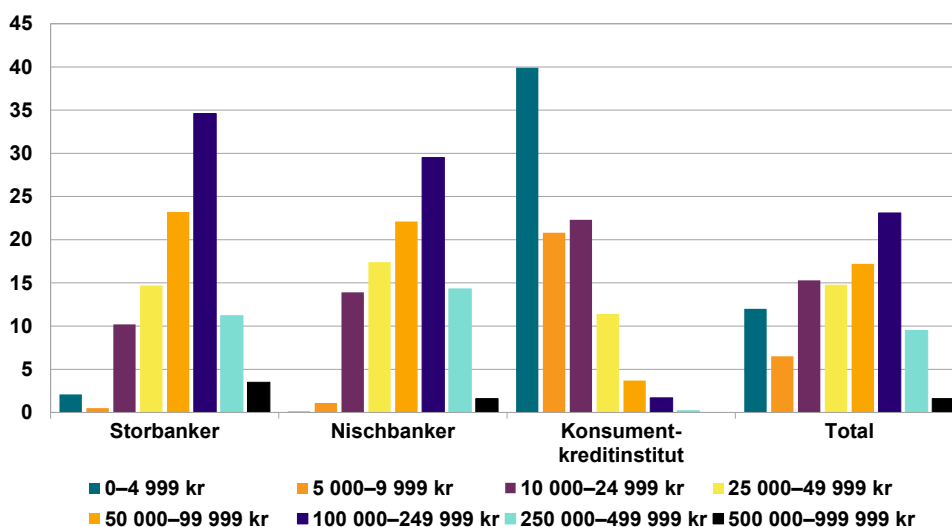
Totalt sett var fördelningen av storleken på nya blacolån relativt jämn under åren 2020–2024 (se diagram 15). Men även här är det stora skillnader mellan olika långgivare. Knappt hälften av storbankernas och nischbankernas kunder tog nya blacolån på 100 000 kronor eller mer.²² Andelen nya blacolån under 25 000 kronor per kund var mycket liten hos storbankerna och nischbankerna. Men bland konsumentkreditinstituten var drygt 80 procent av de nya blacolånen mindre än 25 000 kronor.

²¹ Sammansättningen av lån från de olika bolagsgrupperna påverkar det totala medelvärdet i kartläggningen.

²² Eftersom kartläggningen baseras på storleksindelningen per kund (individ) kan det totala lånebeloppet vara större i de fall kunden har tagit lånet tillsammans med en annan låntagare. Då är lånebeloppet jämnt fördelat mellan båda låntagarna, för att undvika dubbelräkning.

15. Nya blancolån uppdelade på storlek och långivargrupp

Procent

Källa: FI, aggregerade uppgifter.

Anm. Avser nya blancolån under 2020–2024. Diagrammet visar fördelningen i lånestorlek för nya blancolån per ny kund. Staplarna summerar till 100 för respektive långivargrupp. I staplarna för Total ingår också övriga företagsgrupper.

Blancolån genom förmedlare är ofta större

De som ansöker om ett nytt lån kan göra det direkt från långgivaren eller genom en låneförmedlare. Att ansöka genom en förmedlare innebär att låntagaren kan få erbjudanden från flera olika långgivare – och ofta tar förmedlaren bara in en kreditupplysning.²³ Men förmedling kan göra lånet dyrare, eftersom förmedlaren ska ha en provision.

Nischbankerna stod för 80 procent av all ny utlånad volym som gick via förmedlare (se tabell 2). Och förmedlade lån var en stor andel av nischbankernas nya lån; nästan två av tre av deras nya blancolån i kronor gick genom förmedlare 2020–2024. Konsumentkreditinstituten stod för en liten andel av de förmedlade lånen eftersom deras andel av blancolånen är liten. Knappt en femtedel av konsumentkreditinstitutens nyutlåning gick genom förmedlare under perioden. Storbankerna har knappt några förmedlade lån.

Hos samtliga långivargrupper var den genomsnittliga lånestorleken per kund större för lån som har gått via en förmedlare än för lån direkt från långgivaren. Exempelvis lånade kunder hos nischbanker som gick via en förmedlare i genomsnitt omkring 35 000 kronor mer än de som gick direkt till banken.

²³ Det kan vara positivt för konsumenten eftersom många kreditupplysningar kan sänka kreditbetyget.

I och med att lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter (LVK) har upphört, kommer låneförmedlare framöver att behöva söka banktillstånd. Det är troligt att detta kommer att påverka affärsmodellerna för både låneförmedlarna och nischbankerna, som i stor utsträckning använder sig av förmedlare.

Tabell 2. Blancolån via förmedlare och direkt från långgivare

Procent, kronor

	Förmedlade blancolån		Lån per kund	
	Andel av gruppens utlåning	Andel av förmedlade lån	Direktutlåning	Förmedling
Storbank	4,5	4,3	135 400	147 600
Nischbank	64,7	80,1	103 300	137 300
KKRI	17,4	1,9	13 300	31 300
Övriga	65,5	13,7	89 100	162 200

Källa: FI, aggregerade uppgifter.

Anm. "Andel av gruppens utlåning" betyder andel av respektive långgivargrups nytlåning i kronor under perioden 2020–2024. "Andel av förmedlade lån" avser fördelningen av förmedlade lån i kronor mellan långgivargrupperna. De två sista kolumnerna avser genomsnittlig lånestorlek per kund för nya lån direkt från långgivaren respektive nya lån via förmedlare mellan 2020 och 2024.

De som lånar mycket har ofta högre inkomst

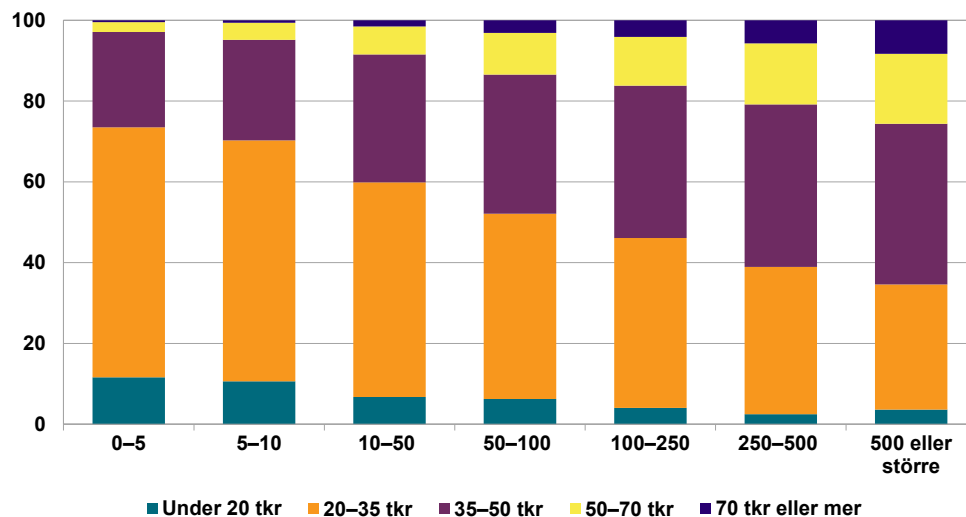
Det finns ett tydligt samband mellan hur mycket individer lånar och deras inkomst. Låntagare med högre inkomster tar de största blancolånen. Bland nya blancolån över 100 000 kronor hade nästan 60 procent av låntagarna en inkomst på 35 000 kronor i månaden före skatt eller mer (se diagram 16). Och det var ovanligt med en inkomst under 20 000 kronor i månaden bland låntagare med större lån. Att det ofta är låntagare med större inkomster som får de största lånen är en effekt av kreditprövningarna. För att långgivare ska bevilja en kredit behöver konsumenten ha tillräckliga marginaler i sin ekonomi för att kunna betala lånet. Det kan även vara så att de som har lägre inkomster mer sällan ansöker om stora lån.

Konsumenter med lägre inkomster lånar mindre belopp. Bland blancolån på under 10 000 kronor hade ungefär 70 procent av låntagarna en månadsinkomst på under 35 000 kronor för skatt, och drygt 10 procent en månadsinkomst under 20 000 kronor. Men det finns även låntagare med lägre inkomster som tar stora blancolån.²⁴ Det var cirka 3 procent av de som lånade över 100 000 kronor som hade en inkomst på under 20 000 kronor.

²⁴ Att låntagare med små inkomster ändå får stora lån beviljade beror ofta på att de har en eller flera medlåntagare med goda inkomster, eller på annat sätt har visat att de har god återbetalningsförmåga. Lån med flera låntagare är betydligt vanligare bland stora blancolån.

16. Fördelning av låntagare efter månadsinkomst före skatt (tkr), uppdelade efter lånestorlek (tkr)

Procent

Källa: FI, stickprov av individer.

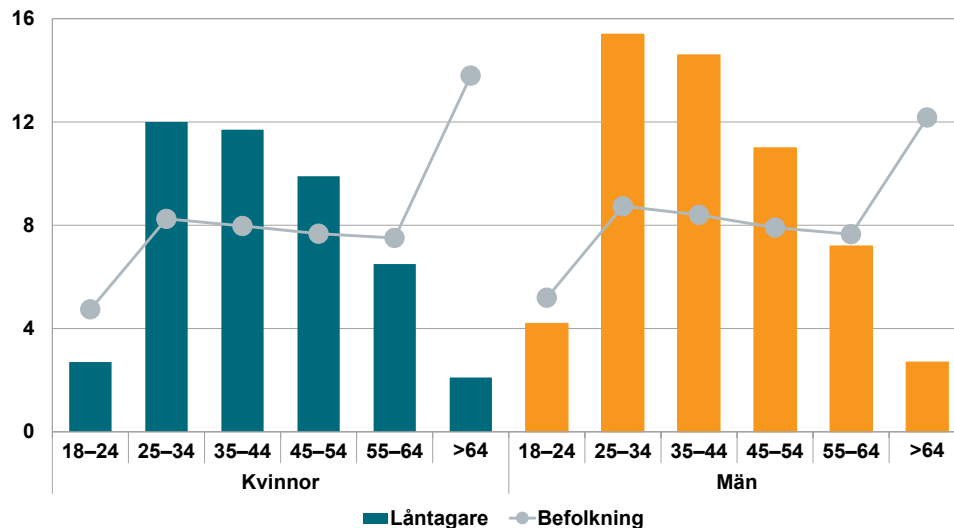
Anm. Avser nya blancolån utbetalade under 2024. Lån med flera låntagare har delats med antalet låntagare. Staplarna visar olika lånestorlekar och färgerna visar inkomst.

Män lånar mer än motsvarande sin andel av befolkningen

Nästan varannan vuxen i Sverige är mellan 25 och 54 år. I de åldersgrupperna fanns tre av fyra konsumenter med nya blancolån 2024 (se diagram 17). De som var yngre eller äldre var underrepresenterade bland låntagarna jämfört med sin andel av befolkningen. Allra störst var den andel låntagare (relativt deras andel av befolkningen) bland män mellan 25 och 34 år som tog nya blancolån, och minst var den relativa andelen bland kvinnor över 64 år.

17. Fördelning av låntagare med nya blancolån 2024, uppdelade på kvinnor och män i olika åldersgrupper

Procent

Källa: FI, aggregerade uppgifter och SCB.

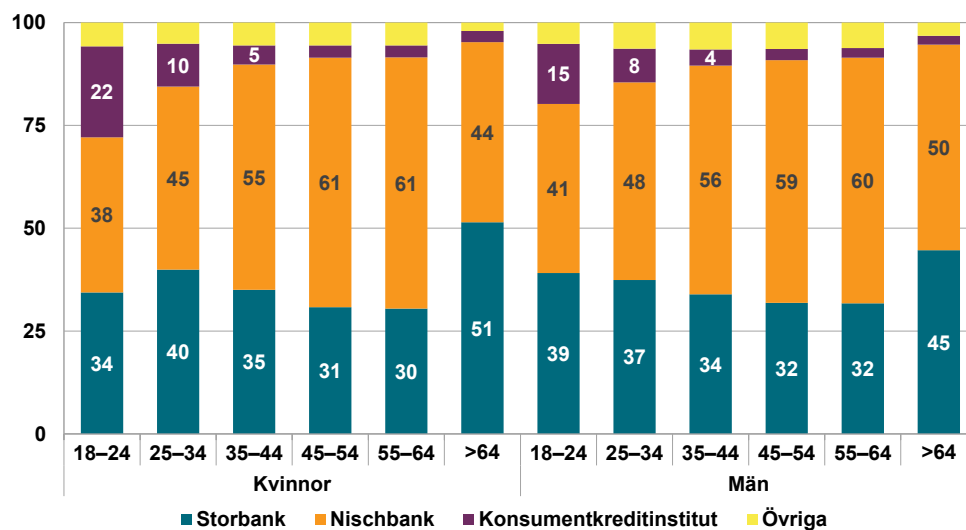
Anm. Alla staplar summerar till 100 procent och alla prickar summerar också till 100 procent. Vi redovisar både låntagare med nya blancolån och befolkningen som andelar av personer över 17 år.

Det är främst yngre som lånar av konsumentkreditinstitut

Nästan hälften av de konsumenter som var över 64 år med nya blancolån 2024 lånade av storbankerna (se diagram 18). Ytterst få i den åldersgruppen lånade av konsumentkreditinstituten. I övriga åldersgrupper stod storbankerna för mellan 30 och 40 procent av kunderna. Nischbankernas andel av kunderna ökar typiskt sett med låntagarnas ålder. Sex av tio låntagare mellan 55 och 64 år med nya blancolån, lånade av någon av nischbankerna. Det var relativt ovanligt att konsumenter över 35 år lånade av konsumentkreditinstituten. Däremot stod de långivarna för drygt vart femte lån bland kvinnor under 25 år och nästan vart sjunde lån bland män under 25 år.

18. Fördelning av låntagare med nya blancolån 2024, uppdelade på kön, ålder och långivargrupp

Procent

Källa: FI, aggregerade uppgifter.

Blancolån medför ofta stora kostnader

Blancolån kan ha stor påverkan på låntagarnas ekonomi. Små lån har oftast både hög ränta och höga avgifter i förhållande till lånestorleken, medan stora lån belastar låntagarnas ekonomi under lång tid. Låntagare i kartläggningen med stora lån eller små inkomster lade störst andel av sin inkomst på lånebetalningar. Dessutom visar FI:s beräkningar att det slopade ränteavdraget på lån utan säkerhet innebär betydande kostnadsökningar för de som har stora blancolån.

Lånets kostnad beror på storlek, ränta och löptid

Den totala kostnaden för ett lån beror på ränta och avgifter sett över hela lånets löptid. En längre löptid ger generellt lägre betalningar varje månad. Men det ger samtidigt en större total kostnad, eftersom låntagaren betalar ränta under en längre tid – givet att låntagaren inte betalar av lånet i förtid. En kortare löptid ger på det omvända sättet en lägre total kostnad och en större månadsbetalning, eftersom de månatliga amorteringarna blir större.

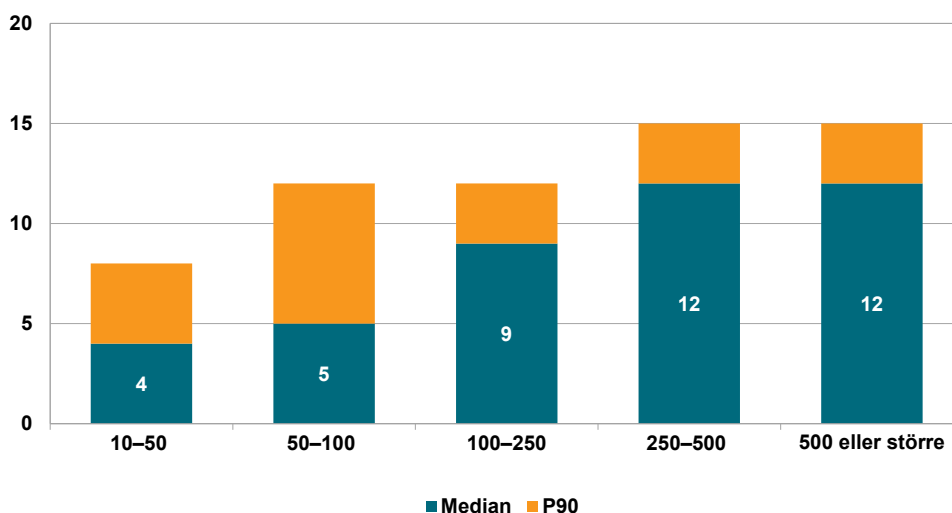
Större lån har längre löptid

Större lån har typiskt sett längre löptider än små lån – annars skulle månadsbetalningen bli alltför stor. Bland de minsta lånen (under 10 000 kronor) hade de flesta en löptid på under ett år. Löptiden ökar sedan med lånets storlek. För lån på 250 000 kronor eller mer hade hälften av blancolånen en löptid på 12 år eller längre (se diagram 19). Löptiderna för nya blancolån är i stort sett oförändrade jämfört med senaste gången FI kartlade konsumtionslån.²⁵

²⁵ Se *Svenska konsumtionslån 2022*, dnr 22-32666, Finansinspektionen.

19. Löptid (år), uppdelad efter lånestorlek (tkr)

År

Källa: FI, stickprov av individer.

Anm. Avser nya blancolån utbetalade under 2024. Löptider för blancolån under 10 000 kronor har exkluderats. P90 är den nittionde percentilen – det innebär att 10 procent av de nya lånen hade längre löptid än detta värde i sitt kontrakt.

Små lån till höga räntor

Lån från konsumentkreditinstitut hade de högsta nominella räntorna i vår kartläggning, där vartannat lån hade en avtalad ränta på över 17 procent (se diagram 20). Blancolån från nischbanker och, framför allt, från storbanker, hade i de flesta fallen betydligt lägre räntor. Medianräntan hos storbanker och nischbanker var 9 respektive 10 procent 2024.²⁶

En betydande andel av de små lånen hade en ränta nära räntetaket på 44 procent (se diagram 21).²⁷ Dessa lån kommer typiskt sett från konsumentkreditinstituten. Medianräntan bland blancolån som var större än 250 000 kronor var 9 procent, och vart tionde lån hade en ränta på över 13 procent. De största blancolånen kommer från storbanker och nischbanker. Större blancolån kan hjälpa till att finansiera en kontantinsats till en bostad. Sådana lån har typiskt sett lägre ränta än andra blancolån – om låntagaren tar dem tillsammans med ett bolån och det därför finns en säkerhet med i bilden (även om blancolånet i sig inte täcks av säkerheten).²⁸

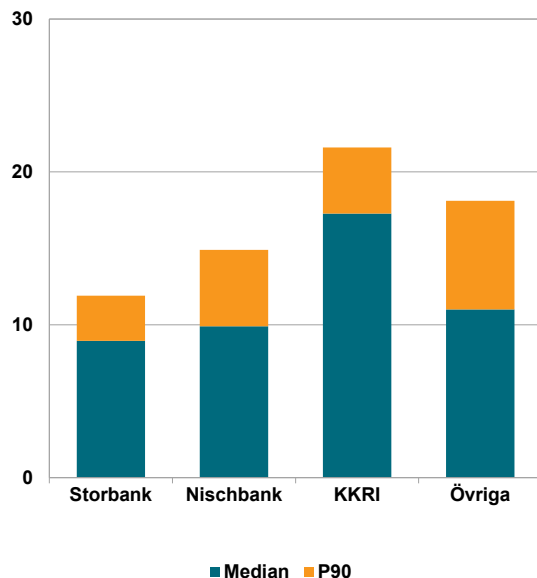
²⁶ Det betyder inte att lånen kommer att ha dessa räntor under hela löptiden. Räntorna kan både gå upp och ner eftersom blancolån har rörlig ränta.

²⁷ Kartläggningen genomfördes innan de förändringar i konsumentkreditlagen som trädde i kraft 1 mars 2025. Vid tiden för kartläggningen fick krediträntan inte överstiga 40 procent plus referensräntan. Referensräntan vid perioden för kartläggningen var som högst 4 procent, vilket ger ett räntetak på 44 procent. Det är också den högsta räntan i kartläggningen.

²⁸ Se Andersson, M.K. och M. Üye (2022), *Långgivarens betydelse för betalningsproblem och skulder hos Kronofogden*, FI-analys 35, Finansinspektionen.

20. Nominella räntor, uppdelade på långgivargrupper

Procent

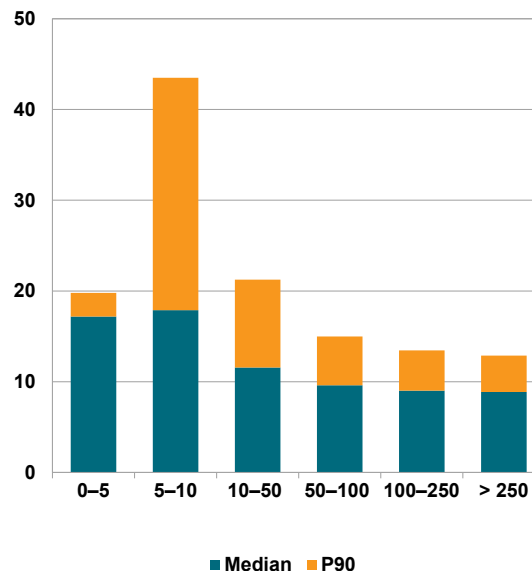

Källa: FI, stickprov av individer.

Anm. Avser nya blacolån utbetalade under 2024. P90 är den nittionde percentilen. Det innebär att 90 procent av lånen har den, eller en lägre, ränta.

21. Nominella räntor, uppdelade efter lånestorlek (tkr)

Procent

Källa: FI, stickprov av individer.

Anm. Avser nya blacolån utbetalade under 2024. P90 är den nittionde percentilen. Det innebär att 90 procent av lånen har den, eller en lägre, ränta.

Avgifter varierar mellan långgivare

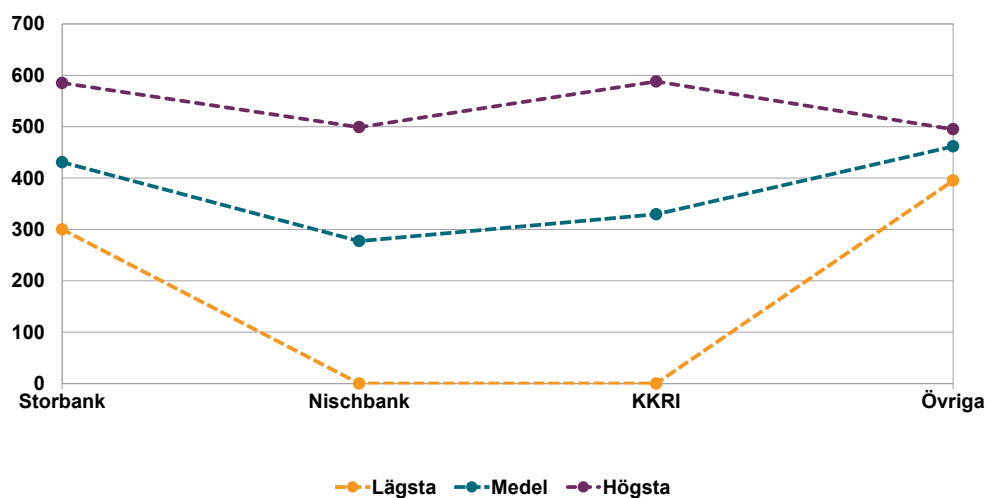
Kostnaderna för ett lån innefattar olika typer av avgifter. Avgifter som ingår i låneavtalet kan vara både engångskostnader – vanligtvis uppläggningsavgifter – och löpande avgifter som kunden betalar varje månad. Långgivare får endast ta ut uppläggningsavgifter för att täcka kostnader som uppstår när de beviljar lånet. Löpande avgifter är exempelvis aviavgifter eller andra avgifter som ska täcka långgivarens administrativa kostnader för lånet. Sådana avgifter får långgivaren endast ta ut om de finns i avtalet. Om låntagaren inte betalar på sitt lån enligt avtalet tillkommer det extra kostnader. Det handlar om påminnelseavgifter, inkassoavgifter eller dröjsmålsränta.

Vilka avgifter som olika bolag tar ut och hur stora de är varierar mycket. Vissa bolag tar inte ut några avtalsbundna avgifter alls som en del av sin affärsmodell. Sedan finns det bolag som differentierar mellan olika låntagare, exempelvis utifrån om kunden är ny eller har haft lån sedan tidigare, om lånet har gått via en förmedlare eller inte, eller om kunden betalar med autogiro eller inte. Andra bolag tar ut samma avgift för samtliga lån och låntagare. Lånets storlek bör inte påverka uppläggningsavgiften.

Alla storbanker tar ut en uppläggningsavgift för blacolån.²⁹ Den varierar mellan ungefär 300 och 600 kronor (se diagram 22). Uppläggningsavgifterna varierar betydligt mer hos nischbanker och konsumentkreditinstitut. Vissa av de bolagen har ingen uppläggningsavgift. Samtidigt finns det konsumentkreditinstitut som tar ut den maximalt tillåtna uppläggningsavgiften. Sedan den 1 mars 2025 får uppläggningsavgiften inte överstiga 1 procent av prisbasbeloppet. För 2025 innebär det att uppläggningsavgiften inte får vara större än 588 kronor.

22. Uppläggningsavgift, uppdelad på långgivargrupper

Kronor

Källa: FI och bolagens webbplatser maj 2025.

Anm. Information om bolagens uppläggningsavgift kommer från respektive bolags webbplats eller från stickprovet. När det gäller bolag som differentierar mellan olika låntagare har vi valt den högsta uppläggningsavgift som låntagaren kan behöva betala.

Nästan alla långgivare som avtalar om en löpande avgift tar ut en aviavgift på mellan 20 och 60 kronor per månad. Men de kunder som betalar med autogiro eller direktbetalning slipper oftast aviavgiften.

Vissa lån skulle ha slagit i det nya kostnadstaket

Återbetalningskvoten – lånets amorteringar, räntekostnader, och avtalade avgifter i förhållande till lånets ursprungliga storlek – visar hur mycket låntagare kommer att betala under hela lånets löptid. Vi beräknar lånets totala kostnad med hjälp av lånets avtalade nominella ränta och löptid.³⁰ De totala kostnaderna för små blacolån är relativt begränsade trots att räntorna är höga. Det beror på att löptiden oftast är kort – låntagaren behöver betala ränta endast under en kort tid. Hälften av

²⁹ Det betyder inte att alla som har tagit ett blacolån i en storbank har behövt betala en uppläggningsavgift. Vissa banker tar inte ut den avgiften för de kunder som till exempel har lönekonto och betalkort i banken.

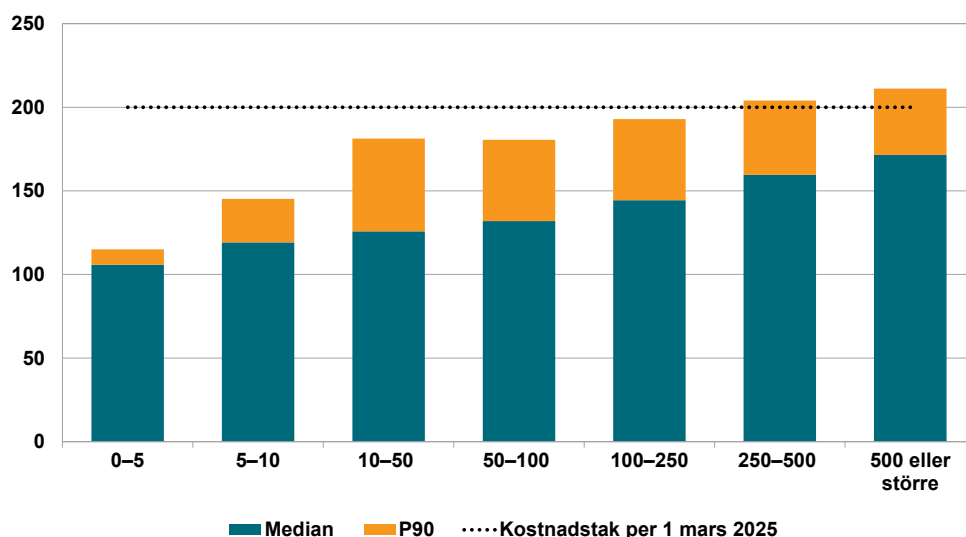
³⁰ Vi bortser från lånets avgifter och beräkningen är därmed en underskattning av den totala kostnaden.

de med ett blankolån under 5 000 kronor betalade mindre än 6 procent av lånet i kostnader (se diagram 23). Och nio av tio betalade mindre än 15 procent av lånet i ränta och avgifter. Återbetalningskvoterna ökar sedan med lånets storlek, trots att större blankolån vanligtvis har lägre räntor än små blankolån.³¹ Det beror på att löptiderna i regel också ökar med lånets storlek.

Ungefär hälften av konsumenterna med ett nytt blankolån över 50 000 kronor hade en återbetalningskvot på över 150 procent. Det betyder att de ska betala mer än hälften av lånets storlek i ränta och avgifter innan lånet är återbetalat. För blankolån över 500 000 kronor ska varannan låntagare betala över 70 procent av lånets storlek i ränta och andra kostnader.

23. Återbetalningskvot uppdelad på lånestorlek (tkr)

Procent

Källa: FI, stickprov av individer.

Anm. Avser lånets totala återbetalning i förhållande till dess ursprungliga storlek. Vi har beräknat den totala kostnaden vid avtalad nominell ränta och annuitetsamortering. Avser blankolån som är utbetalade under 2024. P90 är den nittionde percentilen.

Den 1 mars 2025 trädde förändringar i konsumentkreditlagen i kraft. De omfattar bland annat ett kostnadstak för *samtliga* blankolån.³² Taket innebär att lånets totala kostnader inte får överstiga det ursprungliga lånebeloppet, och att återbetalningskvoten därmed inte får vara större än 200 procent. Eftersom lånen i vår kartläggning betalades ut innan de nya reglerna trädde i kraft, finns det en del lån som skulle överskrida det nya kostnadstaket om de betalades ut i dag. Vi beräknar att ungefär 9 procent av blankolånen över 100 000 kronor som betalades

³¹ Om vi även skulle ta hänsyn till att priserna i allmänhet och lönerna ökar så blir de reala (inflationsjusterade) kostnaderna mindre över tid.

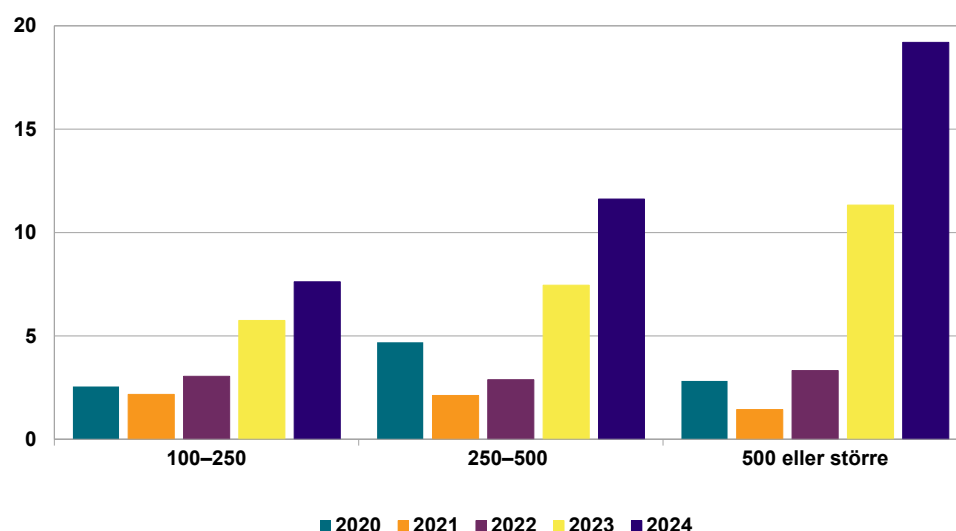
³² Tidigare har kostnadstaket endast gällt så kallade *högkostnadskrediter*. Se *Faktaruta – Nya regler för konsumtionslån* för mer information.

ut under 2024, skulle påverkas av det nya regelverket. Andelen nya blancolån som skulle slå i det nya kostnadstaket minskar när vi tittar på lån som betalades ut under tidigare år (se diagram 24). Det beror huvudsakligen på förändringar i det allmänna ränteläget, där räntorna på nya blancolån steg med flera procentenheter mellan 2020 och 2024.

Blancolånen med en återbetalningskvot på över 200 procent kommer framför allt från nischbankerna. Långivarna behöver numera alltså begränsa de totala kostnaderna för sådana lån, antingen genom lägre räntor och avgifter eller genom kortare löptider.

24. Andel nya blancolån som i dag skulle överstiga kostnadstaket, uppdelad på lånestorlek (tkr)

Procent

Källa: FI, stickprov av individer.

Anm. Avser lånets totala återbetalning i förhållande till dess ursprungliga storlek. Vi har beräknat den totala kostnaden vid avtalad nominell ränta och annuitetsamortering. Avser nya blancolån utbetalade under respektive år.

Månadsbetalningarna har stor påverkan på låntagarnas ekonomi

Hur mycket en låntagare ska betala på sitt lån varje månad beror – förutom på ränta och avgifter – på hur mycket låntagaren ska amortera. Det är lånestorlek, löptid och amorteringstyp som bestämmer storleken på amorteringen. De flesta blancolån är så kallade annuitetslån. Det innebär att betalningen är lika stor vid varje betalningstillfälle.³³ Under lånets löptid förändras fördelningen mellan

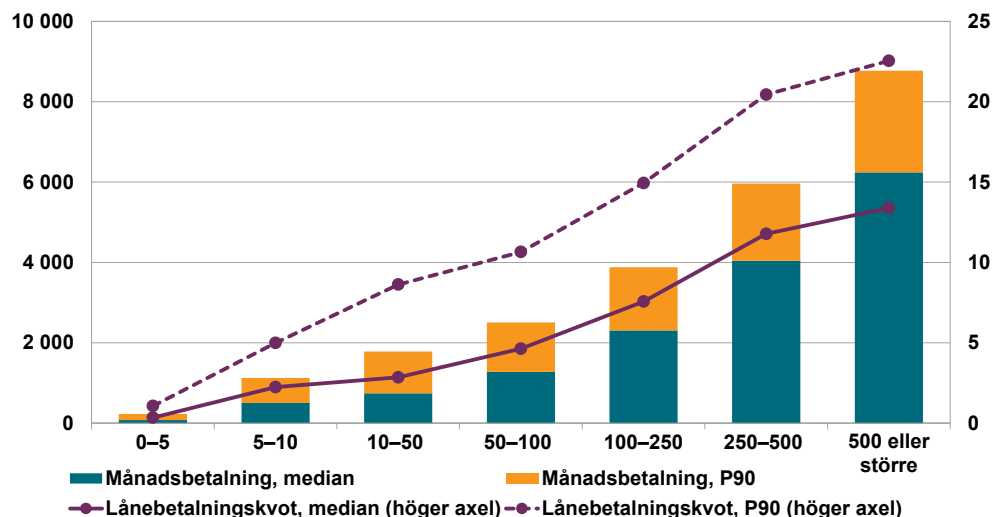
³³ Detta gäller om inte räntan förändras. I så fall kan antingen månadsbetalningen eller löptiden justeras.

räntebetalning och amortering, men summan att betala varje månad förblir oförändrad. Men det finns också blancolån med rak amortering.

Om lånebetalningarna är stora i förhållande till låntagarnas inkomster får lånet stor påverkan på låntagarnas ekonomi. Låntagarna blir i de fallen också mer sårbara för exempelvis räntehöjningar och inkomstbortfall. Vi beräknar storleken på låntagarnas månadsbetalningar och hur stor andel de utgör av låntagarnas inkomst *efter* skatt.³⁴ Stora lån ger stora lånebetalningar. Hälften av de som lånade 500 000 kronor eller mer betalade mer än 13 procent av inkomsten i räntor och amorteringar på det nya lånet (se diagram 25). Och en av tio betalade nästan 9 000 kronor i månaden, vilket motsvarade ungefär 22 procent av inkomsten. Men de allra flesta lånar betydligt mindre summor. Medianen för nya blancolån under 2024 i vår kartläggning var på ungefär 50 000 kronor. De flesta låntagare med nya blancolån i den storleken betalade mellan 4 och 5 procent av inkomsten i räntor och amorteringar på det nya lånet. Men det är vanligt att låntagare med små blancolån har flera lån (både från samma och andra långivare). Då kan deras sammantagna lånebetalningskvot vara betydligt högre. Hur vanligt detta är vet vi inte, eftersom vi har data per lån och inte per individ.

25. Lånebetalningskvot och månadsbetalning (kronor), uppdelade efter lånestorlek (tkr)

Kronor, procent

Källa: FI.

Anm. Vi har beräknat lånebetalningskvoter och månadsbetalningar vid avtalad nominell ränta och annuitetsamortering. Vid flera låntagare beräknas lånebetalningskvoten med

³⁴ I beräkningen har vi utgått från den avtalade nominella räntan och antagit att räntan är densamma under hela lånets löptid. Om banken skulle ändra räntan kan antingen månadsbetalningen (vid äkta annuitet) eller återbetalningstiden (vid falsk annuitet) ändras. Beräkningen tar inte hänsyn till kostnader utöver räntan eller till ränteavdrag.

långtagarnas samlade disponibla inkomst. Avser blancolån som utbetalades under 2024 och där uppgift om inkomst finns rapporterad.

Långtagare med låga inkomster betalade mer i förhållande till sin inkomst

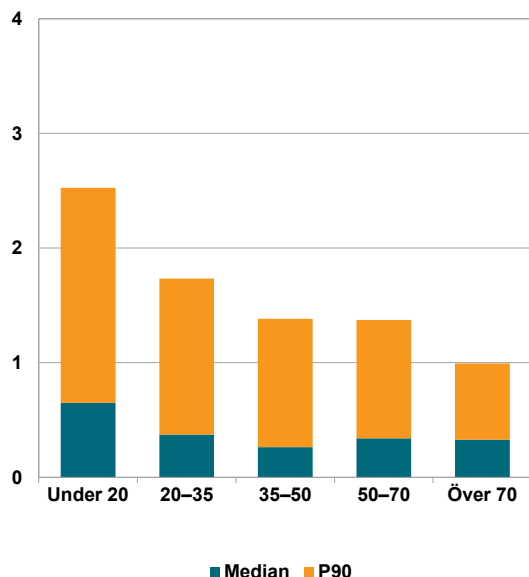
Vi har tidigare sett att de som har högre inkomst oftare tar större blancolån än de med lägre inkomster. Men långtagare med lägre inkomster lägger ändå en större del av sin inkomst på lånebetalningar. Bland nya blancolån under 20 000 kronor betalade de med lägst inkomster (under 20 000 kronor i månaden före skatt) i median mindre än 1 procent av sin inkomst efter skatt i räntor och amorteringar på det lånet (se diagram 26).³⁵ Och en av tio personer i den gruppen betalade knappt 3 procent av sin disponibla inkomst. Sedan minskar lånebetalningskvoten med ökad inkomst. Beräkningarna gäller för vart och ett av de nya lånen i kartläggningen. Det kan finnas långtagare som har flera lån och då blir deras sammantagna lånebetalningskvoter större.

Lån som är större än 20 000 kronor belastar långtagarens ekonomi mer. Bland de konsumenter som hade de lånen betalade hälften av dem med lägst inkomster cirka 15 procent eller mer av sin inkomst efter skatt på ett nytt blancolån (se diagram 27). Var tionde långtagare i den inkomstgruppen betalade 60 procent eller mer av sin inkomst i räntor och amorteringar på det nya lånet. I likhet med de mindre lånen, minskar sedan lånebetalningskvoterna för långtagare med högre inkomster. De som tjänar över 70 000 kronor i månaden betalade mindre än 5 procent av sin inkomst efter skatt på det nya lånet. Och var tionde med en inkomst över 70 000 kronor hade en lånebetalningskvot på 10 procent eller mer. Även för de större lånen kan långtagarna ha flera (mindre eller större) lån, vilket gör att deras totala lånebetalningskvoter är större än för det nya lånet.

³⁵ Notera att vi har delat in långtagarna efter deras inkomst före skatt. Däremot är lånebetalningskvoterna beräknade med inkomst efter skatt.

26. Lånebetalningskvoter för lån **under** 20 000 kronor, uppdelade efter månadsinkomst före skatt (tkr)

Procent

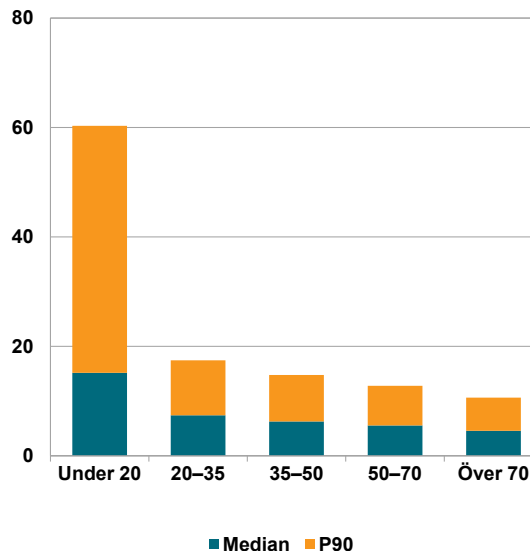

Källa: FI, stickprov av individer.

Anm. Vi har beräknat lånebetalningskvoter vid avtalad nominell ränta och annuitetsamortering. Vid flera låntagare ingår låntagarnas samlade disponibla inkomst i lånebetalningskvoten. Avser blancolån som utbetalades under 2024 och där uppgift om inkomst finns rapporterad.

27. Lånebetalningskvoter för lån **över** 20 000 kronor, uppdelade efter månadsinkomst före skatt (tkr)

Procent

Källa: FI, stickprov av individer.

Anm. Vi har beräknat lånebetalningskvoter vid avtalad nominell ränta och annuitetsamortering. Vid flera låntagare ingår låntagarnas samlade disponibla inkomst i lånebetalningskvoten. Avser blancolån som utbetalades under 2024 och där uppgift om inkomst finns rapporterad.

Faktaruta – Effekter av slopat ränteavdrag för lån utan säkerhet

Riksdagen har beslutat att ta bort ränteavdraget för lån utan säkerhet.³⁶

Förändringen görs i två steg. Under 2025 kan låntagare göra avdrag för hälften av sina ränteutgifter för lån utan säkerhet. Och 2026 försvinner möjligheten till ränteavdrag helt. De nya reglerna gäller även för lån tagna innan de nya reglerna trädde i kraft.

FI har räknat på hur de nya reglerna påverkar befintliga låntagare med blancolån.³⁷

Diagram 28 visar hur mycket mer låntagarna skulle betala i räntekostnader varje månad utan ränteavdrag – givet det aktuella lånebeloppet och den avtalade räntan den 31 december 2024.

Det slojade ränteavdraget påverkar inte konsumenter med små lån särskilt mycket. Men låntagare med större blancolån kommer att få märkbara

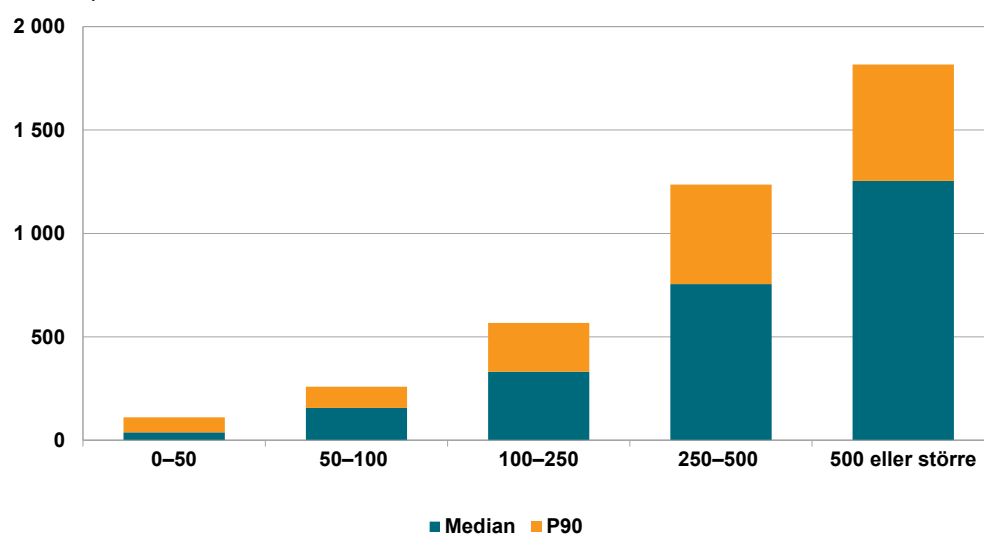
³⁶ Se Faktaruta – Nya regler för konsumtionslån.

³⁷ I beräkningen har vi antagit att låntagarnas underskott av kapital inte överstiger 100 000 kronor. De har då rätt till högsta möjliga ränteavdrag.

kostnadsökningar. Varannan låntagare med ett lån på mellan 250 000 och 500 000 kronor behöver betala ungefär 800 kronor mer i månaden i räntekostnader. Och var tionde låntagare får ökade räntekostnader på 1 200 kronor i månaden. För låntagare med lån på över en halv miljon kronor är motsvarande siffror 1 300 respektive 1 800 kronor per månad. Nästan 70 procent av låntagarna i vårt stickprov som tog ett nytt blacolån mellan 2020–2024 på över 250 000 kronor gjorde det före 2024. Det innebär att många låntagare som tog sitt lån innan regeringen tillkännagav de nya förslagen kommer att få kostnadsökningar som de inte hade räknat med.

28. Ökade räntekostnader per månad, uppdelade på lånestorlek (tkr)

Kronor per månad

Källa: FI, stickprov av individer.

Anm. Diagrammet visar ökade räntekostnader vid slopat ränteavdrag. Under utfasningsperioden 2025 uppgår de ökade räntekostnaderna till hälften av vad staplarna visar. Avser blacolån som är utbetalade 2020–2024.

De nya reglerna för ränteavdrag syftar till att begränsa att svenska hushåll lånar mer än de kan betala tillbaka, samt till att staten inte ska subventionera lånefinansierad konsumtion. Reglerna gör det (relativt) mer förmånligt att låna med säkerhet i stället för att ta blacolån. Lån med säkerhet har ofta lägre ränta än blacolån och innebär mindre risk för både konsumenten och långivaren. Men för den som redan har ett blacolån, och som saknar möjlighet att lägga om lånet och använda en bostad, ett fordon eller något annat som säkerhet, kommer räntekostnaderna att stiga betydligt. Det kan försvåra den ekonomiska situationen för redan högt skuldsatta hushåll.

Blancolån och betalningsproblem

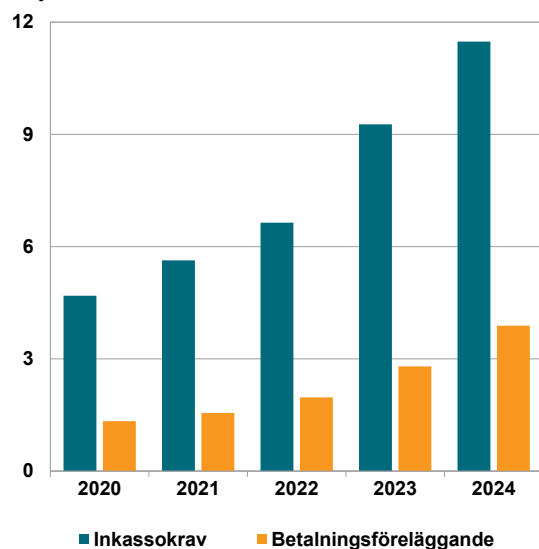
Fler låntagare fick betalningsproblem 2023 och 2024 än åren innan. Det beror främst på att räntan var högre då än åren före. Andelen låntagare med inkassokrav ökade hos samtliga bolagsgrupper. Det var framför allt fler kunder hos storbankerna och nischbankerna som fick betalningsförelägganden 2024 än tidigare. Men det var fortfarande störst andel kunder hos konsumentkreditinstituten som fick inkassokrav och betalningsförelägganden 2024. Betalningsproblemen var vanligast bland män och unga låntagare.

Volymen blancolån som fick inkassokrav steg från 5 miljarder kronor 2020 till nästan 12 miljarder 2024 (se diagram 29). Det är mer än en fördubbling. Antalet kunder med inkassokrav steg under samma period med 80 procent (se diagram 30).

Det var 33 000 kunder i kartläggningen som fick betalningsförelägganden 2024 som var inskickade till Kronofogden direkt från långivaren. Det är en underskattning av det totala antalet kunder som fick betalningsförelägganden, eftersom vi inte vet hur många av kunderna med sålda lån som fick förelägganden.

29. Volym lån med inkassokrav och betalningsföreläggande i kronor

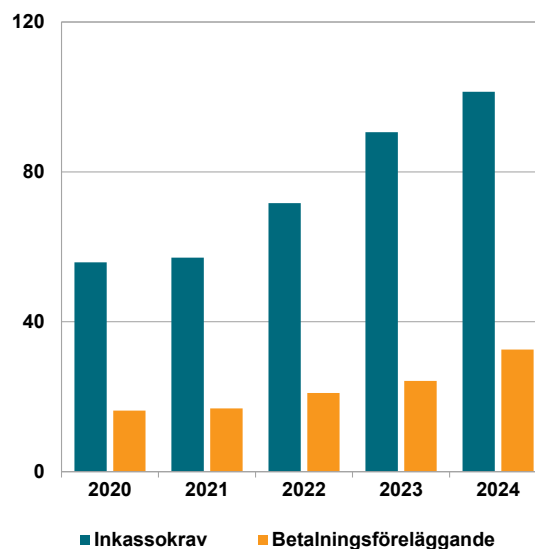
Miljarder

Källa: FI, aggregerade data.

30. Antal kunder med inkassokrav och betalningsföreläggande

Tusental

Källa: FI, aggregerade data.

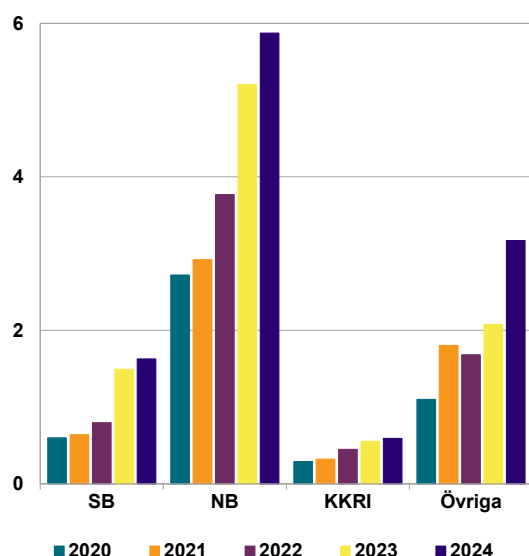
Inkassokraven har ökat hos alla långgivargrupper

De flesta som har fått inkassokrav var kunder hos nischbanker och konsumentkreditinstitut. År 2024 var det 37 000 respektive 33 000 kunder från dessa långgivargrupper som fick inkassokrav (se diagram 32). Samma år fick 12 000 kunder hos storbankerna inkassokrav. Inkassokraven från nischbankerna gällde för lån motsvarande nästan sex miljarder kronor (se diagram 31). Och de lån från konsumentkreditinstitut som fick inkassokrav uppgick till drygt en halv miljard kronor. Storbankernas lån som fick inkassokrav uppgick till 1,6 miljarder kronor.

Inkassokraven har ökat sedan 2020. Det gäller både när vi mäter i antal kunder och i volymer. Inkassokraven har dessutom ökat från samtliga bolagsgrupper. Det är alltså tydligt att de högre kostnaderna för hushållen, samt de högre räntorna 2023 och 2024, har inneburit att fler låntagare fått betalningsproblem.

31. Volym inkassokrav uppdelade på långgivargrupp

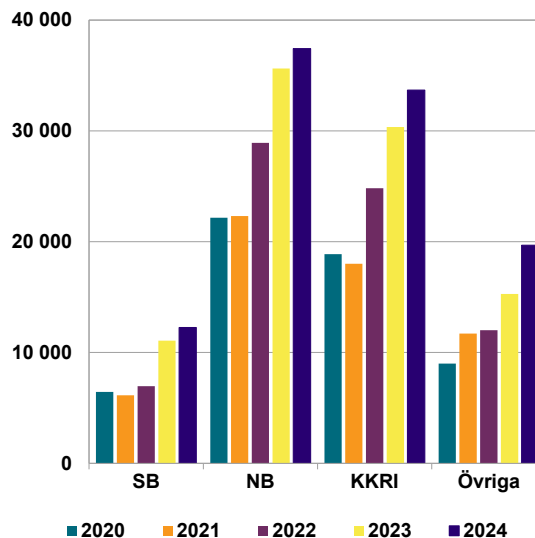
Miljarder kronor

Källa: FI, aggregerade uppgifter.

32. Kunder med inkassokrav uppdelade på långgivargrupp

Antal kunder

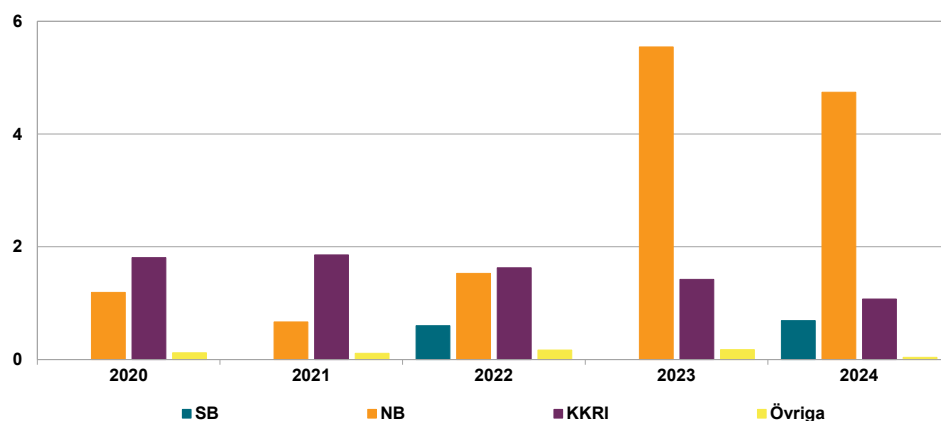

Källa: FI, aggregerade uppgifter.

Nischbankerna sålde fler lån 2023 och 2024 än tidigare (se diagram 33). Även det är en *indikation* på att betalningsproblemen ökade hos deras kunder. Konsumentkreditinstituten säljer också lån, men de sålde något färre 2023 och 2024 än åren innan. Storbankerna säljer inte lån på ett regelbundet sätt. Till exempel var det inga storbanks som sålde lån 2020, 2021 eller 2023. Deras försäljningar 2022 och 2024 berodde troligen på försäljning av en del av portföljen av lån snarare än att vissa kunder fick betalningsproblem just de åren.

33. Sålda lån per år uppdelade på långgivargrupper

Miljarder kronor

Källa: FI, aggregerade uppgifter.

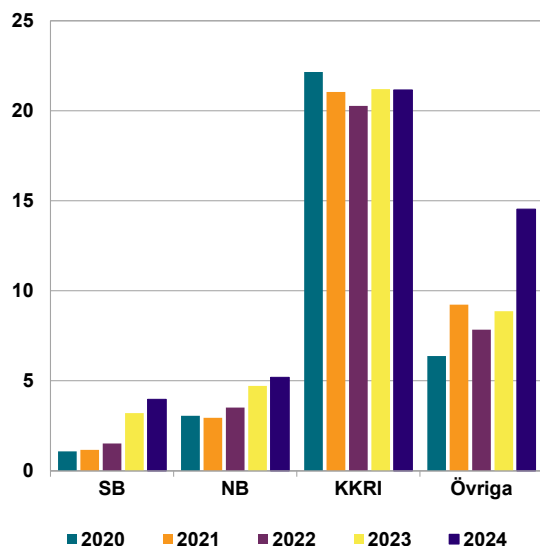
Störst andel betalningsproblem hos konsumentkreditinstituten

Olika långgivare lånar ut olika mycket. Genom att beräkna andelen kunder som har fått inkassokrav hos olika bolag tar vi hänsyn till skillnader i utlåningen. Det är en större andel lån och låntagare hos konsumentkreditinstituten som har fått inkassokrav än hos de övriga långgivargrupperna. Ungefär var femte av konsumentkreditinstitutens utlånade kronor ledde till inkassokrav (se diagram 34). Och den andelen var densamma under perioden 2020–2024. Samtidigt har andelen låntagare med inkassokrav ökat, och uppgick 2024 till var tredje låntagare hos konsumentkreditinstituten (se diagram 35).

Storbankerna och nischbankerna hade betydligt mindre andelar låntagare med inkassokrav. Men även deras andelar ökade mellan 2020 och 2024. År 2024 fick 3 procent av storbankernas och 5 procent av nischbankernas kunder med blacolån inkassokrav. Det var nästan 3 respektive 2 gånger så stor andel som 2020. Utvecklingen av inkassokraven visar att det är fler låntagare som får betalningsproblem när räntan är högre och kostnaderna i allmänhet ökar.

34. Andel volym blacolån med inkassokrav uppdelade på företagsgrupp

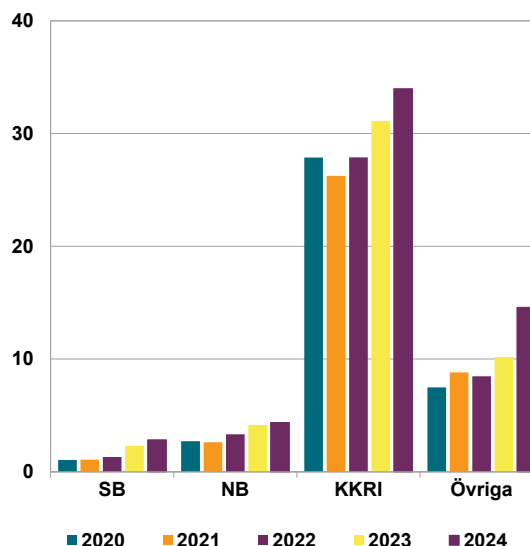
Procent

Källa: FI, aggregerade uppgifter.

35. Andel kunder med inkassokrav uppdelade på företagsgrupp

Procent

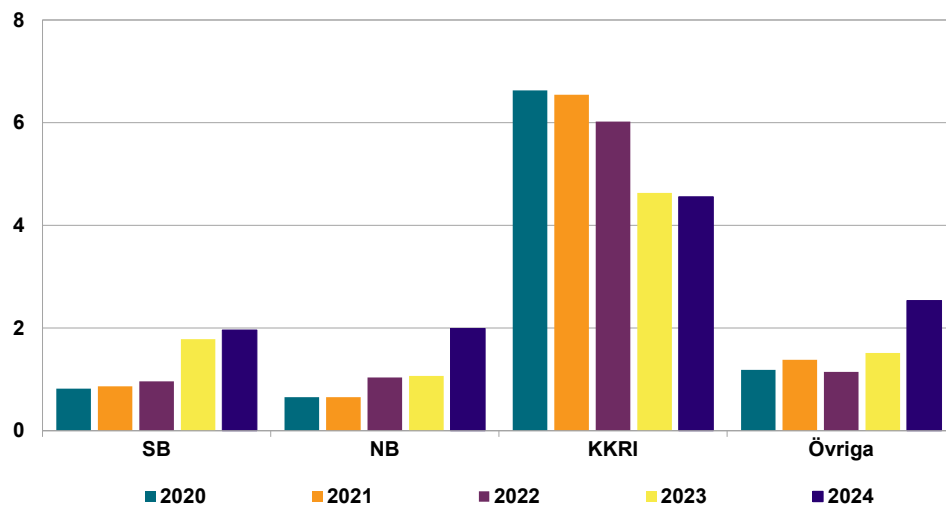
Källa: FI, aggregerade uppgifter.

Det var störst andel av konsumentkreditinstitutens kunder som fick betalningsförelägganden direkt från långivaren (se diagram 36). Men deras betalningsförelägganden har minskat sedan 2020.

Det är alltså fortfarande bland konsumentkreditinstitutens kunder som vi hittar störst andel med betalningsproblem, oavsett allvarlighetsgrad. Storbankskunderna har fått betalningsproblem i minst omfattning. Men det var en större andel av storbankernas kunder som fick betalningsförelägganden 2024 än 2020. Nischbankerna har också en låg och ökande andel kunder med betalningsförelägganden.

36. Andel kunder med blancolån och betalningsförelägganden

Procent

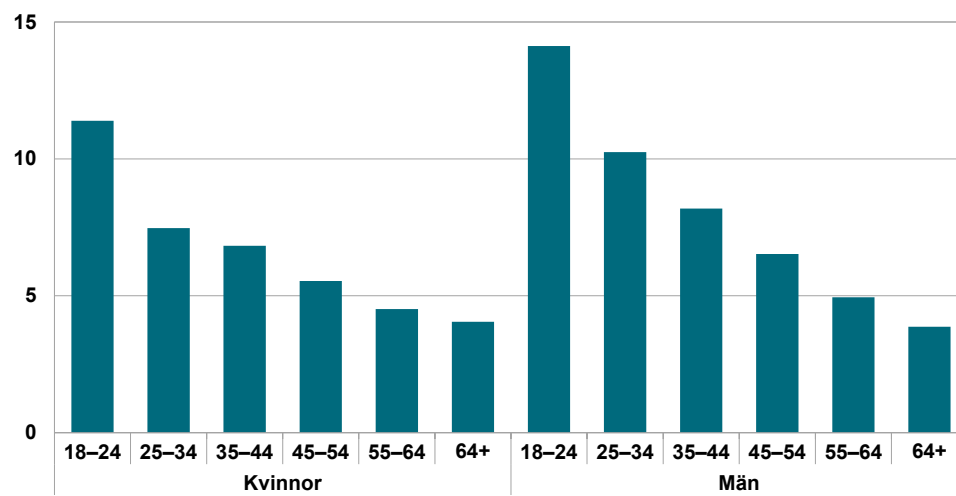
Källa: FI, aggregerade uppgifter.

Större andel män med betalningsproblem

Andelen kunder med blancolån som fick inkassokrav 2024 var störst bland de yngsta låntagarna – 13 procent – och minst bland de äldsta – 4 procent (se diagram 37). Det var också en större andel män som fick inkassokrav och skillnaderna mellan män och kvinnor var störst för de yngsta låntagarna – 3 procentenheter. För låntagare över 55 år var det inga skillnader i inkassoandelar mellan män och kvinnor.

37. Andel kvinnor och män i olika ålder med inkassokrav 2024

Procent

Källa: FI, aggregerade uppgifter.

Anm. Staplarna visar andelen i respektive kategori som fick inkassokrav.

Fakturor är betalningar och lån på samma gång

Köp med fakturabetalningar har ökat kraftigt de senaste fem åren. Kvinnor i medelåldern är överrepresenterade bland de som köper varor och tjänster med fakturor. Det är vanligt att fakturor leder till betalningspåminnelser, som gör att kostnaden för köpet ökar. Men det är en låg andel fakturor som leder till betalningsförelägganden från Kronofogden. Betalningsproblem är vanligare bland unga och bland män. Det är också vanligare att fakturatagare med låg inkomst får problem att betala sina fakturor.

Från en betalning till ett lån

När en konsument köper en vara eller tjänst kan hen betala direkt. Det kan exempelvis vara med kontanter, genom swish eller med ett debetkort (ett betalkort där konsumenten betalar direkt). Konsumenten kan även låna pengar först och sedan köpa varan eller tjänsten. Blancolån, objektslån och delbetalningar är tre typer av sådana lån. Det finns också betalningsformer där konsumenten köper varan eller tjänsten direkt, men där en långivare gör betalningen. Därefter betalar konsumenten långivaren vid ett senare tillfälle. Fakturor är ett sätt att betala senare.³⁸ Här menar vi en faktura som vissa långivare erbjuder. Fakturor som till exempel en hantverkare skickar för sitt arbete ingår inte bland de fakturor vi analyserar. Våra fakturor omfattar inte heller de fakturor som en långivare skickar varje månad för exempelvis ett bolån. I FI:s kartläggning är det främst säljfinansieringsbolag som erbjuder fakturor. Men även vissa nischbanker ger fakturor. Se avsnittet Kartläggning av konsumtionslån för mer information.

Konsumtion med fakturor är lånefinansierad, men det finns skillnader mellan dessa lån och andra lånetyper. En viktig skillnad är att fakturor har varit undantagna kravet på kreditprövning. En faktura medför inga kostnader om konsumenten betalar i tid, vilket ofta är 14 eller 30 dagar efter köpet. Det är också vanligt att konsumenten kan välja att omvandla fakturan till ett avtal om delbetalning eller en kontokredit. Då måste långivaren först göra en kreditprövning. I vissa fall väljer långivaren att göra kreditprövningen redan vid köpet (fakturatillfället).

Om fakturatagaren omvandlar fakturan (konvertering), eller inte betalar i tid och får påminnelser, inkassokrav eller föreläggande från Kronofogden, innebär fakturan extra kostnader i form av ränta eller avgifter. Vi kallar då fakturan för kostnadsbärande och konsumenten för låntagare. Även om en faktura i grunden är

³⁸ Även kort- och kontokrediter är sätt att konsumera först och betala senare.

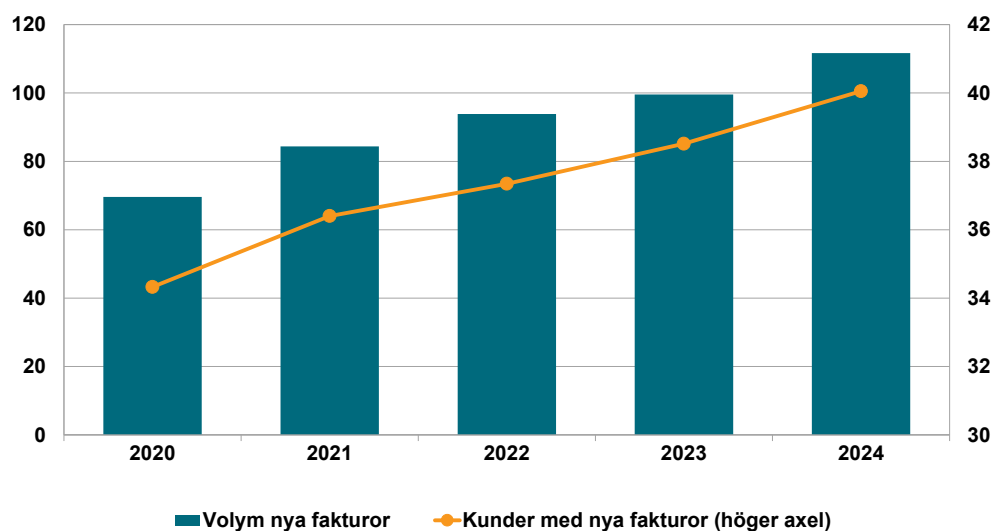
en betalningsmetod kan den i förlängningen alltså leda till skulder hos inkassobolag eller hos Kronofogden.³⁹

Allt vanligare att betala med fakturor

År 2024 var det 17 procent fler kunder som betalade med fakturor än 2020.⁴⁰ Mätt i kronor ökade fakturorna med 60 procent under perioden, och under 2024 uppgick det sammanlagda värdet av utställda fakturor till drygt 110 miljarder kronor (se diagram 38). Det var inte bara värdet på fakturorna som ökade mellan 2020 och 2024. Svenskarna konsumerade även mer 2024 än 2020. År 2024 var konsumtionen (mätt i nominella kronor) 30 procent högre än 2020. En förklaring till att konsumtionen och fakturorna ökade mycket i nominella termer under perioden är att inflationen också var hög. Prisnivån var cirka 20 procent högre 2024 än 2020.⁴¹ Utvecklingen i fakturorna och konsumtionen innebär tillsammans att svenskarna finansierade en något större del av konsumtionen med fakturor 2024 än 2020.

38. Nya fakturor 2020–2024

Miljarder kronor, miljoner

Källa: FI, aggregerade uppgifter.

Anm. Nya fakturor avser summan av utställda fakturor (kronor respektive antal kunder) varje månad under året. Notera att den högra y-axeln inte startar på värde 0.

³⁹ Fakturan är i sig ett lån men konsumenten kan också ta andra lån för att betala fakturor. Både dessa lånen och fakturorna kan leda till skulder hos inkassobolag eller hos Kronofogden.

⁴⁰ Vi har uppgifter om kunder i bolagen i kartläggningen. Men eftersom vi inte kan kombinera kundernas engagemang i olika bolag kan vi inte analysera individer.

⁴¹ Här har vi mätt prisnivån med KPIF.

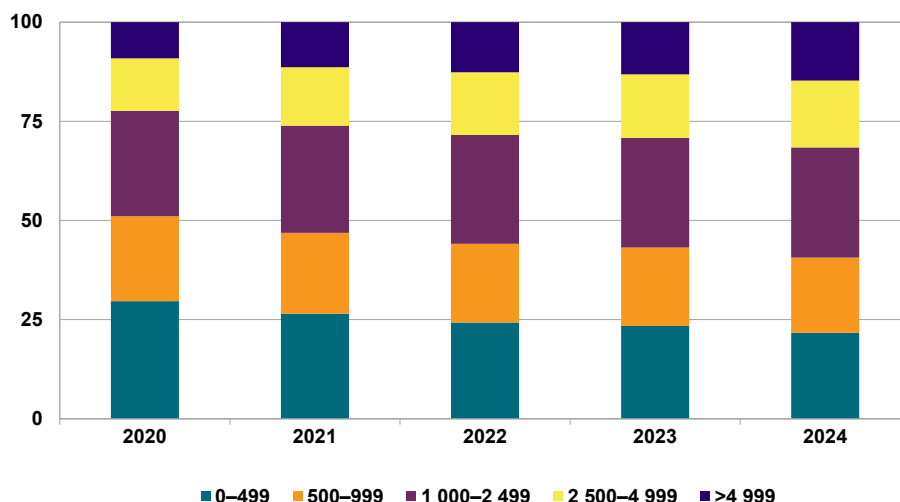
Fakturorna är små men många

Eftersom hushållen betalar för vardagskonsumtion och mindre inköp med fakturor är fakturorna ofta små jämfört med andra typer av lån. Men de är många till antalet – 2024 gjorde svenskarna drygt 140 miljoner köp med fakturor. Och hushållen finansierade ytterligare cirka 9 miljoner köp med delbetalningar.⁴²

År 2020 handlade hälften av kunderna i kartläggningen med fakturor för under 1 000 kronor i månaden (se diagram 39). Andelen fakturaköp under 1 000 kronor minskade till 40 procent av alla fakturaköp 2024. Det var framför allt fakturaköp över 5 000 kronor som ökade i andel; år 2020 utgjorde de 9 procent av alla kunders fakturor och 2024 var andelen 15 procent.

39. Fördelning av kundernas nya fakturabelopp per månad, uppdelade på storlek i kronor

Procent

Källa: FI, aggregerade uppgifter.

Anm. Diagrammet visar genomsnitt av månader under året.

Flest fakturor hos kvinnor i medelåldern

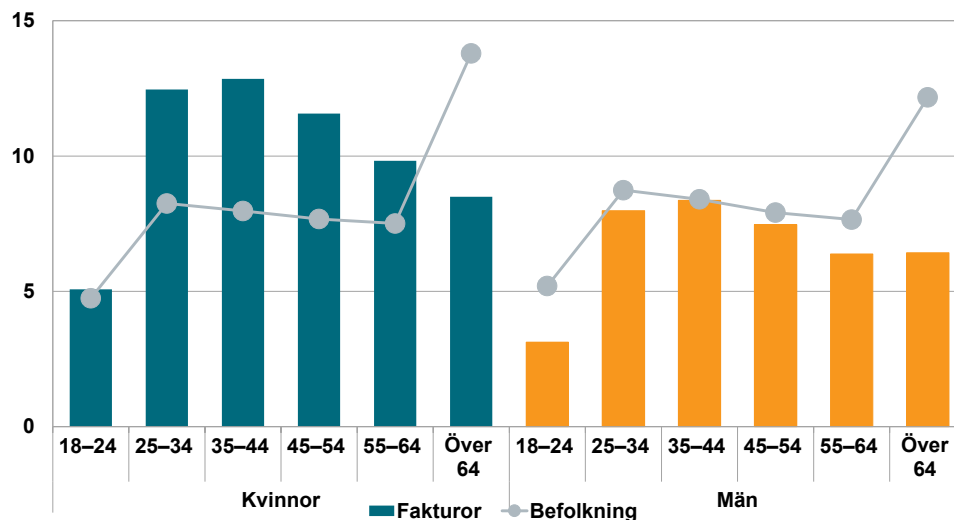
Alla åldersgrupper använder fakturor. Men det finns skillnader i hur ofta män och kvinnor i olika åldersgrupper konsumerar med fakturor. Kvinnorna står för 60 procent av alla fakturor. Och det är framför allt kvinnor mellan 25 och 64 år som använder fakturor (se diagram 40). De står för nästan hälften av alla fakturor trots att de utgör endast drygt 30 procent av befolkningen över 17 år. Män i samma åldersgrupper utgör 30 procent av befolkningen och står för 30 procent av fakturorna. Det är de äldsta männen och de äldsta kvinnorna som använder fakturor i lägst utsträckning. Men även de yngsta männen använder fakturor, men mer

⁴² Delbetalningar är ofta ett alternativ till fakturor där konsumenten kan dela upp en betalning (för en vara eller tjänst) i flera tillfällen. Det är säljfinansieringsbolagen som ger de flesta fakturorna och delbetalningarna.

sällan. Männen använder andra typer av lån – som billån och kreditkort – i större utsträckning än kvinnorna.⁴³

40. Fördelning av fakturor, uppdelade på kvinnor och män i olika åldersgrupper

Procent

Källa: FI, aggregerade uppgifter och SCB.

Anm. Alla staplarna summerar till 100 procent och alla prickarna summerar också till 100 procent. Vi redovisar både fakturorna och befolkningen som andelar av personer över 17 år.

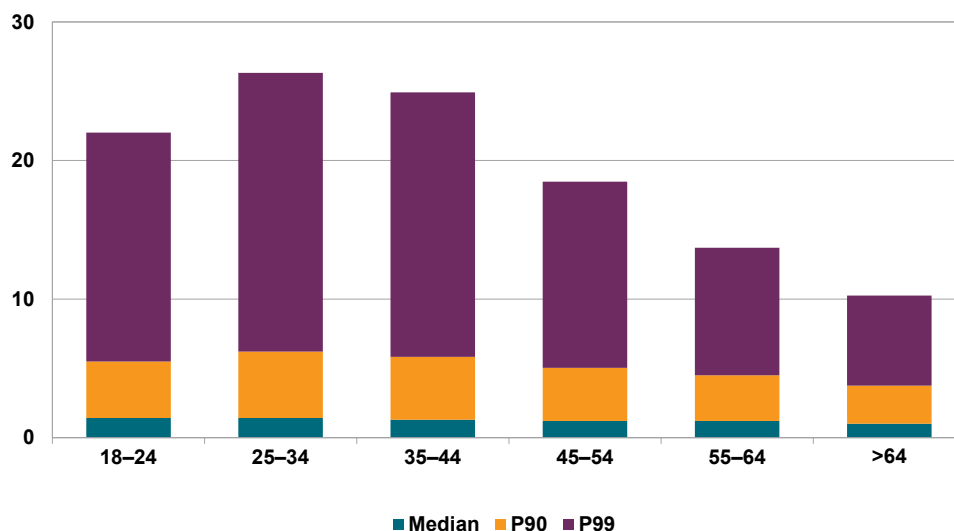
Vissa konsumenter handlar ofta med fakturor

Varannan fakturatagare (medianen) gjorde fler än 16 fakturaköp 2024. Det motsvarar 1,3 fakturor per månad. Medianbeloppet på summan av konsumenternas fakturor under 2024 var 13 500 kronor – eller drygt 1 000 kronor i månaden. Medianantalet fakturor var aningen större bland personer mellan 25 och 44 år (se diagram 41). Men det finns konsumenter som använder fakturor i betydligt större utsträckning. En av tio fakturatagare konsumerade med fler än fem fakturor per månad och en av hundra använde fler än 20 fakturor i månaden.

⁴³ Se till exempel Andersson, M.K. och M. Üye (2022), *Lån och skulder hos Kronofogden bland kvinnor och män*, FI-analys 38.

41. Antal fakturor per månad

Antal

Källa: FI, stickprov av individer.

Anm. Diagrammet visar hur många fakturor som hälften av konsumenterna minst tog (median, mittpunkten i fördelningen) och hur många fakturor var tionde och var hundra konsument minst tog (percentilerna P90 och P99).

En av tjugo fakturor blir kostnadsbärande

Fakturor kan innebära extra kostnader om fakturatagaren väljer att lägga om (konvertera) fakturan till en delbetalning eller en kontokredit. En sådan konvertering kan konsumenten göra före eller efter en betalningspåminnelse. Vi har tidigare sett att konverteringar är vanligare före betalningspåminnelser än efter.⁴⁴ Det är därför troligt att konsumenterna ibland väljer att konvertera sina fakturor tidigt för att undvika betalningspåminnelser för dem.⁴⁵

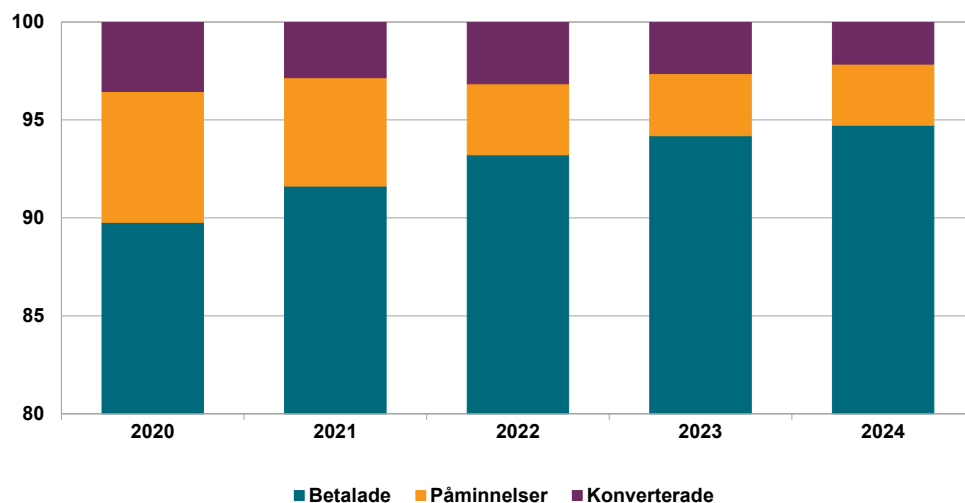
År 2024 medförde 3 procent av fakturorna betalningspåminnelser och konsumenterna konverterade 1 procent av fakturorna till en annan typ av lån (se diagram 42). Motsvarande andelar 2020 var 7 respektive 1 procent. Kartläggningen visar att konsumenterna betalar de allra flesta fakturor i tid. Den visar också att andelen fakturor som leder till tidiga betalningsproblem (ökade kostnader) har minskat de senaste fem åren. Det kan finnas också finnas konsumenter som tar andra lån för att betala sina fakturor. De lånen kan senare leda till betalningsproblem, men det har vi ingen information om.

⁴⁴ Se *Svenska konsumtionslån 2022*, dnr 22-32666, Finansinspektionen.

⁴⁵ Naturligtvis kan konverterade fakturor senare leda till betalningspåminnelser om inte låntagaren betalar de nya lånen i tid.

42. Andel betalade fakturor, andel med påminnelser och andel konverterade fakturor

Procent

Källa: FI, aggregerade uppgifter.

Anm. Notera att y-axeln inte startar på värde 0.

Många betalningsproblem – men små andelar

Det var cirka 1 miljon fakturor som gjorde att konsumenten fick inkassokrav 2024, vilket var en ökning från 850 000 fakturor 2020 (se diagram 43).⁴⁶ Vidare var det nästan 19 000 fakturor som också ledde till att konsumenten fick betalningsförelägganden genom långgivaren.⁴⁷ Det var något färre än 2020. Vissa långgivare säljer fakturor till inkassobolag, som sedan skickar skulden för betalningsföreläggande. Dessa betalningsförelägganden har vi ingen information om.

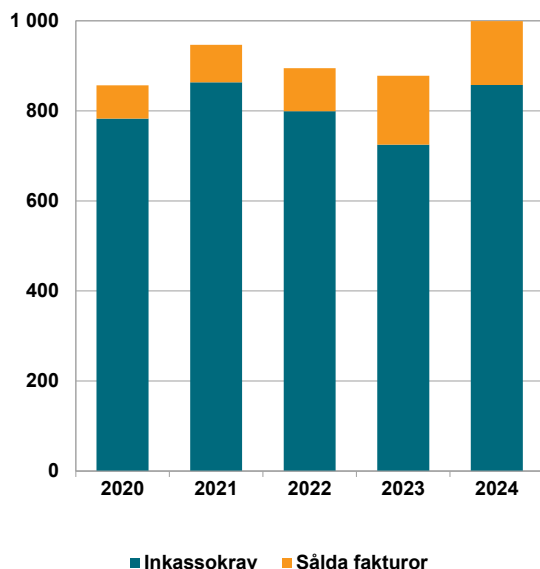
Sammantaget betalade svenska fakturatagare nästan 450 miljoner kronor mer för sina varor och tjänster än det ursprungliga priset (för varan eller tjänsten) 2024. Det motsvarar 0,4 procent av de totala fakturabetalningarna i kronor. Dessutom innebär betalningsförelägganden och skulder hos Kronofogden att kostnaderna för fakturorna var ännu större än 450 miljoner kronor.⁴⁸

⁴⁶ Här har vi inkluderat sålda fakturor, eftersom det ofta är inkassobolag som köper fakturorna.

⁴⁷ Här har vi ingen information om de fakturor som långgivarna har sålt till inkassobolag och sedan har inneburit betalningsförelägganden. Men det är troligt att 19 000 är en betydande underskattning av antalet fakturor som ledde till betalningsförelägganden.

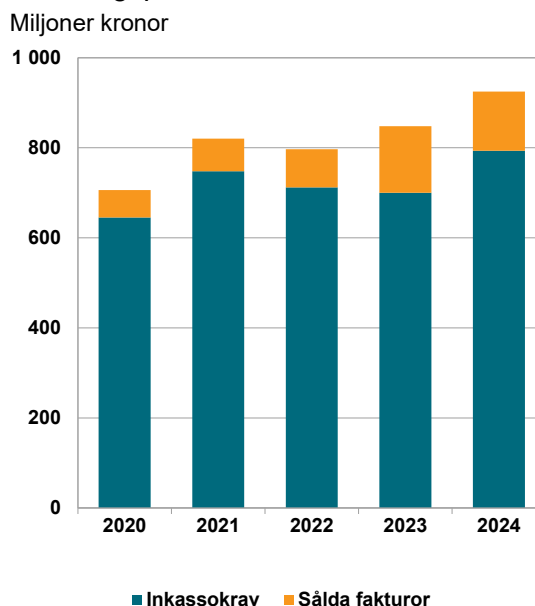
⁴⁸ Se Andersson, M.K., och M. Üye (2025), *Lånens andel av skulderna hos Kronofogden ökar i sämre ekonomiska tider*, FI-analys 48, Finansinspektionen.

43. Antal fakturor med betalningsproblem Tusental

Källa: FI, aggregerade uppgifter.

44. Volym fakturor med betalningsproblem Miljoner kronor

Källa: FI, aggregerade uppgifter.

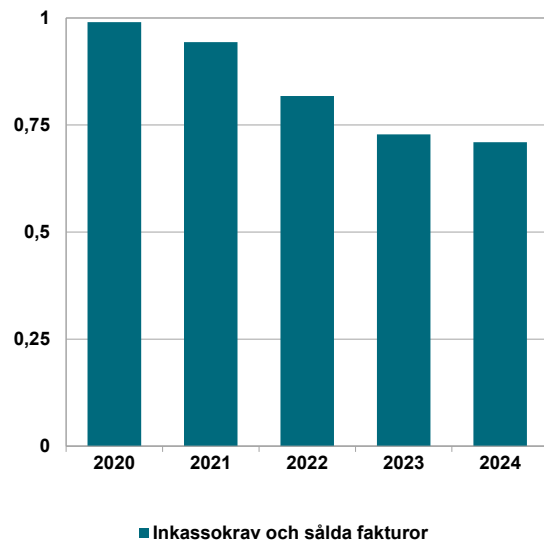
Fakturor är alltså ett vanligt sätt att betala på, och det är många (till antalet) fakturor som leder till extra kostnader. Men mätt som andelar är det få fakturor som leder till betalningsproblem. År 2024 fick 0,7 procent av alla fakturor ett inkassokrav (se diagram 45). Det var en minskning från 1,0 procent 2020. Om vi i stället enbart ser till de kostnadsbärande fakturorna – som är mer att betrakta som lån – fick 23 procent inkassokrav 2024.⁴⁹ Det var en uppgång från 15 procent 2020.

Sammantaget visar FI:s uppgifter att de betalningsproblem som är direkt förknippade med fakturor har minskat sedan 2020. Men uppgifterna visar också att betalningsproblemen har ökat bland de som får kostnadsbärande fakturor. Det tyder på att de som får ett första betalningsproblem – påminnelser – i något större utsträckning än tidigare också får allvarigare betalningsproblem.

⁴⁹ I FI:s tidigare konsumtionslånerapporter har utgångspunkten varit kostnadsbärande fakturor.

45. Betalningsproblem, andel av alla fakturor

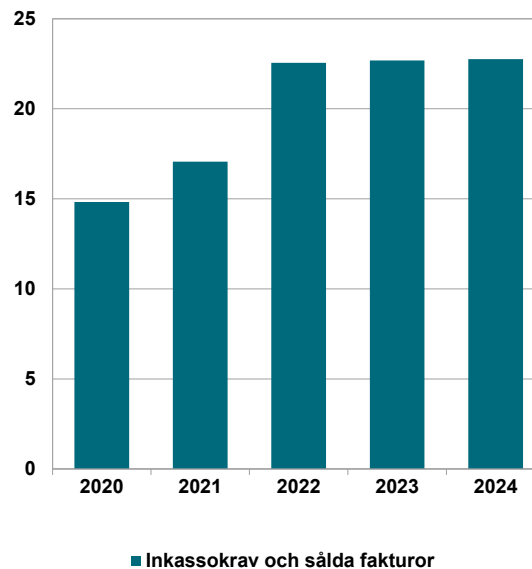
Procent

Källa: FI, aggregerade uppgifter.

46. Betalningsproblem, andel av kostnadsbärande fakturor

Procent

Källa: FI, aggregerade uppgifter.

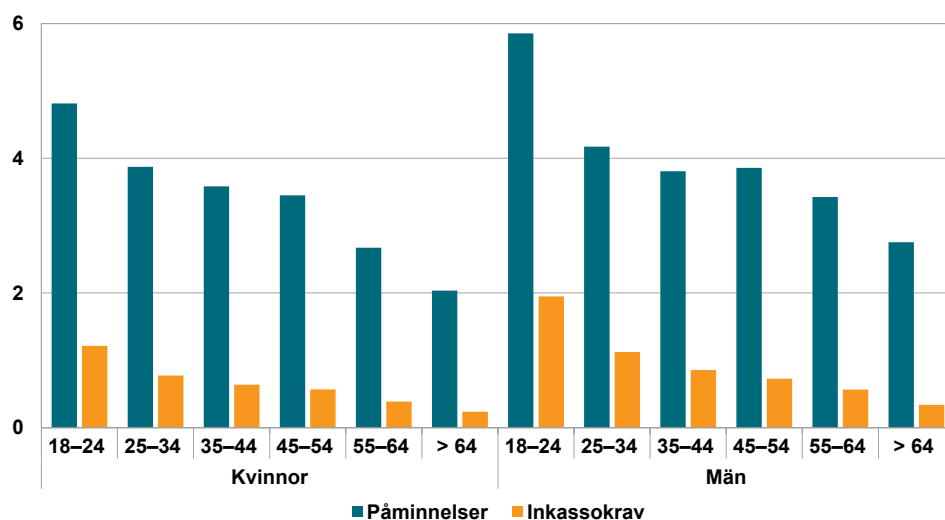
Anm. Med kostnadsbärande menar vi de fakturor som har fått betalningspåminnelser och därför inneburit extra kostnader för fakturatagarna.

Vanligare med betalningsproblem bland män

Generellt sett var andelen kvinnor under 45 år och män under 55 år som fick betalningspåminnelser större 2024 än genomsnittet baserat på alla individer (se diagram 47). Störst var andelen hos män under 25 år. Det ser ungefär likadant ut bland inkassokraven. De är vanligare hos unga än hos äldre.

47. Betalningsproblem 2024, andel av alla fakturor

Procent

Källa: FI, aggregerade uppgifter.

Betalningsproblemen är störst hos fakturatagare med lägre inkomst

Det har inte funnits krav på att långivarna ska göra kreditprövningar innan de beviljar köp med fakturor som är räntefria i upp till 30 dagar. Men i 96 procent av fallen i kartläggningen har långivarna uppgifter om konsumenternas inkomst.

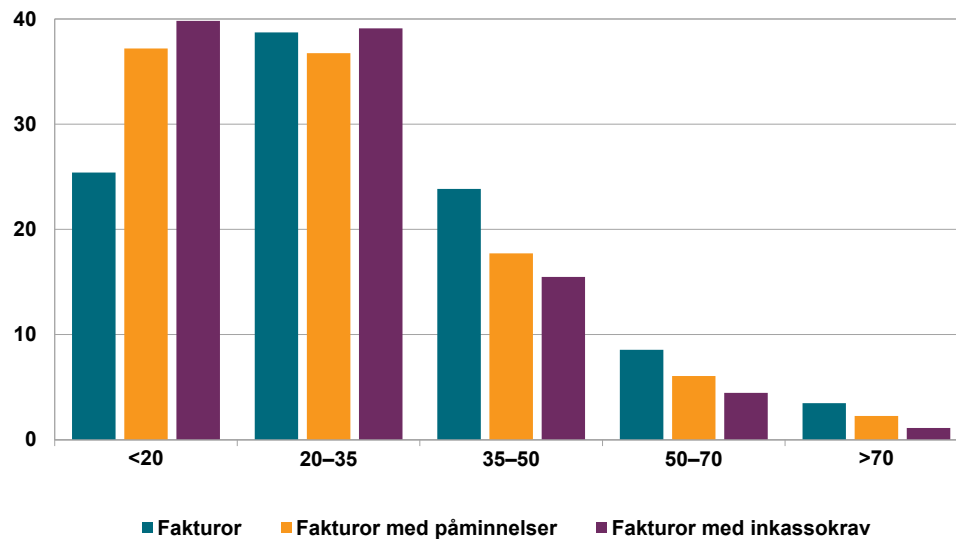
De som hade en inkomst före skatt som var på lägre än 20 000 kronor i månaden tog var fjärde faktura i kartläggningen 2024 (se diagram 48).⁵⁰ Vi finner att deras andelar av betalningsproblemen var större än deras andel av fakturatagarna – 37 procent av påminnelserna och 40 procent av inkassokraven.

De som hade en inkomst före skatt mellan 20 000 och 35 000 kronor i månaden stod för nästan 40 procent av fakturorna. Och deras andel av betalningsproblemen var också runt 40 procent. Sedan sjunker användningen av fakturor och, framför allt, betalningsproblemen förknippade med fakturor med konsumenternas inkomst.

⁵⁰ Låg inkomststandard enligt SCB:s definition är ungefär 20 000 kronor i månaden.

48. Fakturor och betalningsproblem uppdelade på månadsinkomst före skatt (tkr)

Procent

Källa: FI, stickprov av individer.

Anm. Diagrammet visar fördelningar av antalet kunder. De olika färgerna summerar till 100 procent vardera. Vi bortser från fakturor där vi saknar uppgifter om inkomst.